

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

10. aprill 2014*

Sisukord

I – Õiguslik raamistik	4
II – Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus	5
III – Hagid Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus	7
IV – Poolte nõuded ja menetlus Euroopa Kohtus	8
V – Apellatsioonkaebused	9
A – Väidete kokkuvõte	9
B – Väidete analüüs	11
1. Väited, mis puudutavad tütarettevõtjate rikkuva tegevuse emaettevõtjatele süükspandavust .	11
a) Alstomi kontserni äriühingute esimene väide, mis tugineb komisjoni põhjendamiskohustuse rikkumisele	11
i) Alstomi kontserni äriühingute esimese väite esimene osa	11
– Poolte argumendid	11
– Euroopa Kohtu hinnang	11
ii) Alstomi kontserni äriühingute esimese väite teine osa	13
b) Areva esimene väide ja Alstomi kontserni äriühingute teine väide, mis tuginevad Üldkohtul lasuva põhjendamiskohustuse rikkumisele	14
i) Alstomi kontserni äriühingute teise väite esimene osa	15
ii) Areva esimene väide ja Alstomi kontserni äriühingute teise väite teine osa	15
– Poolte argumendid	15

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

– Euroopa Kohtu hinnang	16
iii) Alstomi kontserni äriühingute teise väite neljas osa	17
c) Alstomi kontserni äriühingute kolmas väide, mis tugineb ELTL artikli 101 rikkumisele ja eelkõige rikkumise süükspanemist käsitlevate reeglite ja nende põhimõtete rikkumisele, mis näevad ette õiguse õiglasele kohtulikule arutamisele ja süütuse presumptsiooni	18
i) Alstomi kontserni äriühingute kolmanda väite esimene osa	18
ii) Alstomi kontserni äriühingute kolmanda väite teine osa	19
2. Väited, mis puudutavad trahvide tasumise solidaarsuse osas kehtivate reeglite kohaldamist .	19
a) Argumendid, mis puudutavad emaettevõtjatele Areva ja Alstom pandud faktilist solidaarsust	20
i) Poolte argumendid	20
ii) Euroopa Kohtu hinnang	21
– Vastuvõetavus	21
– Sisulised küsimused	22
b) Argumendid, mis puudutavad trahvi sisemist jaotamist solidaarvõlgnike vahel	25
i) Poolte argumendid	25
ii) Euroopa Kohtu hinnang	25
3. Areva neljas väide, mis tugineb proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtete rikkumisele talle määratud trahvi kindlaksmääramisel	27
i) Poolte argumendid	27
ii) Euroopa Kohtu hinnang	27
4. Alstomi viies väide, et rikutud on õigust tõhusale õiguskaitsevahendile	29
i) Poolte argumendid	29
ii) Euroopa Kohtu hinnang	29
VI – Kohtukulud	31

Apellatsioonkaebus — Konkurents — Keelatud kokkulepe — Gaasisolatsiooniga jaotusseadmete projektide turg — Tütarettevõtjate rikkuva tegevuse emaettevõtjatele süükspandavus — Põhjendamiskohustus — Solidaarvastutus trahvi maksmise eest — Ettevõtja mõiste — „Faktiline” solidaarsus — Õiguskindluse ja karistuste individuaalsuse põhimõtted — Proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtted

Liidetud kohtuasjad C-247/11 P ja C-253/11 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 18. ja 20. mail 2011 esitatud kaks apellatsioonkaebust,

Areva SA (C-247/11 P), asukoht Pariis (Prantsusmaa), esindajad: advokaadid A. Schild, C. Simphal ja E. Estellon,

apellant,

teised menetlusosalised:

Alstom SA, asukoht Levallois-Perret (Prantsusmaa),

T&D Holding SA, varem Areva T&D Holding SA, asukoht Levallois-Perret,

Alstom Grid SAS, varem Areva T&D SA, asukoht La Défense (Prantsusmaa),

Alstom Grid AG, varem Areva T&D AG, asukoht Oberentfelden (Šveits) (C-253/11 P),

esindajad: advokaadid J. Derenne, A. Müller-Rappard ja M. Lagrue,

hagejad esimeses kohtuastmes,

Euroopa Komisjon, esindajad: V. Bottka ja N. von Lingen, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimeses kohtuastmes

ja

Alstom SA,

T&D Holding SA,

Alstom Grid SAS,

Alstom Grid AG (C-253/11 P),

esindajad: advokaadid J. Derenne, A. Müller-Rappard ja M. Lagrue,

apellandid,

teised menetlusosalised:

Areva SA, esindajad: advokaadid A. Schild, C. Simphal ja E. Estellon

hageja esimeses kohtuastmes,

Euroopa Komisjon, esindajad: V. Bottka ja N. von Lingen, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen, Euroopa Kohtu asepresident K. Lenaerts neljanda koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud M. Safjan, J. Malenovský ja A. Prechal (ettekandja),

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: ametnik V. Tourrès,

arvestades kirjalikus menetluses ja 2. mai 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 19. septembri 2013. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Areva SA (edaspidi „Areva”), Alstom SA (edaspidi „Alstom”), T&D Holding SA, Alstom Grid SAS ja Alstom Grid AG (edaspidi neli viimati nimetatud äriühingut ühiselt „Alstomi kontserni äriühingud” ja kõik viis äriühingut ühiselt „apellandid”) paluvad oma apellatsioonkaebustes tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 3. märtsi 2011. aasta otsuse liidetud kohtuasjades T-117/07 ja T-121/07: Areva jt vs. komisjon (EKL 2011, lk II-633, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”) osas, milles Üldkohus jättis selle kohtuotsusega rahuldamata nende hagid nõudega esimese võimalusena tühistada osaliselt komisjoni 24. jaanuari 2007. aasta otsus K(2006) 6762 (lõplik) [EÜ] artikli [81] ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/F/38.899 – Gaasisolatsiooniga jaotusseadmed), mille kokkuvõte on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas (ELT 2008, C 5, lk 7; edaspidi „vaidlusalune otsus”), ja teise võimalusena vähendada neile selle otsusega määratud trahvi summat.

I – Õiguslik raamistik

- 2 Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikkel 23 „Trahvid” näeb ette:

„[...]

2. Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele trahve, kui need tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu:

- a) rikuvad [EÜ] artiklit [81] või [82] [...]

[...]

3. Trahvisumma määramisel võetakse arvesse nii rikkumise raskust kui ka kestust.

[...]”

- 3 Kõnealuse määruse artiklis 31 „Otsuste läbivaatamine Euroopa Kohtus” on sätestatud:

„Euroopa Kohtul on täielik pädevus läbi vaadata otsused, millega komisjon on määranud trahvid või karistused. Euroopa Kohus võib määratud trahvi või karistuse tühistada, seda vähendada või suurendada.”

II – Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus

- 4 Käesoleva vaidluse aluseks olevad asjaolud, nii nagu need on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–35, võib kokku võtta järgmiselt.
- 5 Vaidlus puudutab keelatud kokkulepet, mis käsitleb selliste gaasisolatsiooniga jaotusseadmete (edaspidi „GIS”) müüki, mis kontrollivad energiavooge energiavõrkudes. Tegemist on suure võimsusega elektriseadmega, mida kasutatakse käivitusvalmis elektrialajaamade peamise osana.
- 6 Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 6–9 on käesoleva vaidlusega seotud äriühinguid kirjeldatud järgmiselt:
 - „6 Alstom (endise ärinimega Alsthom), Prantsuse õiguse alusel asutatud nõukoguga aktsiaselts, on äriühingute kontserni emaettevõtja (edaspidi „kontsern Alstom”). Perioodil 15. aprillist 1988 kuni 8. jaanuarini 2004 tootis ja edastas kontsern Alstom elektrienergiat (edaspidi „T & D sektor”), eelkõige GIS valdkonnas.
 - 7 Kuni 1989. aastani viis kontserni Alstom GIS tegevust Prantsusmaal läbi Alsthom SA (Prantsusmaa); siis nimetati see ümber GEC Alsthom SA-ks, milles 100% osalus kuulus GEC Alsthom NV-le. 16. novembril 1992 asutati Kléber Eylau SA, kellele anti Prantsuse GIS-alane tegevus üle 7. detsembril 1992 jõustunud kokkuleppega. Kléber Eylau kuulus 99,76% osalus GEC Alsthom SA-le ja 0,04% osalus Étoile Kléberile. Kléber Eylau muudeti 1993. aasta juunis GEC Alsthom T&D SA-ks, mis 1998. aasta juunis muudeti omakorda Alstom T & D SA-ks. Viimases kuulus 100% osalus äriühingule Alstom Holdings (Prantsusmaa), milles omakorda kuulus 100% osalus Alstomile.
 - 8 Kontserni Alstom GIS-alast tegevust viidi läbi paralleelselt Šveitsis ja Prantsusmaal alates 1986. aasta jaanuarist, mil Sprecher Energie AG-st sai Alsthomi 100% osalusega tütarettevõtja. Sprecher Energie muudeti 1993. novembris GEC Alsthom T & D AG-ks, mis 1997. aasta juulis muudeti GEC Alsthom AG-ks ja 1998. aasta juunis Alstom AG-ks (edaspidi „Alstom (Šveits)”). Viimati nimetatud äriühingu ostis 22. detsembril 2000 Alstom Power (Schweiz) AG. Uuele üksusele pandi ärinimeks Alstom (Schweiz) AG. 2002. aasta novembris asutati kontsernis Alstom uus õiguslik üksus, millesse kanti üle T & D sektori tegevus Šveitsis. Sellele üksusele esialgu antud ärinimi Alstom (Schweiz) Services AG muudeti Alstom T & D AG-ks.
 - 9 Kogu kontserni Alstom T & D sektori tegevus võõrandati 8. jaanuaril 2004 kontsernile, mille emaettevõtja on Areva, Prantsuse õiguse alusel asutatud juhatuse ja nõukoguga aktsiaselts (edaspidi „kontsern Areva”). Perioodil 2004. aasta 9. jaanuarist kuni 11. maini viisid kontserni Areva GIS-alast tegevust läbi Areva T & D SA ja Areva T & D AG, tütarettevõtjad, milles 100% osalus kuulus Areva T & D Holding SA-le [(edaspidi „Areva T&D Holding”)], milles omakorda kuulus 100% osalus Arevale (edaspidi koos „kontserni Areva äriühingud”).”
- 7 3. märtsil 2004 teavitas ABB Ltd (edaspidi „ABB”) komisjoni keelatud kokkuleppe olemasolust GIS-de sektoris ja esitas trahvi kaitse suulise taotluse vastavalt komisjoni teatisele, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155, edaspidi „koostööteatis”). 25. aprillil 2004 andis komisjon ABB-le tingimusliku kaitse trahvide eest.
- 8 ABB avalduste põhjal algatas komisjon uurimise ning teostas 11. ja 12. mail 2004 ootamatult kontrollimised muu hulgas Areva T&D SA ruumides. 20. aprillil 2006 võttis komisjon vastu vastuväiteteatise, mis oli lisaks Alstomile ja Areva kontserni äriühingutele adresseeritud ABB-le, Fuji Electric Holdings Co. Ltd-le, Fuji Electric Systems Co. Ltd-le, Hitachi Ltd-le, Hitachi Europe Ltd-le, Japan AE Power Systems Corp-le, Mitsubishi Electric System Corp-le, Nuova Magrini Galileo SpA-le, Schneider Electric SA-le, Siemens AG-le, Toshiba Corp-le ja VA Technologie AG juhitava kontserni viiele äriühingule, nende seas ka VA Technologie AG-le endale.

9 24. jaanuaril 2007 tegi komisjon vaidlusaluse otsuse, mis tehti teatavaks 20 äriühingule, kellele oli adresseeritud vastuväiteteatis.

10 Vaidlusaluses otsuses tuvastatud kartellikokkuleppe tunnused on kokkuvõtvalt esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 29–31:

„29 Vaidlus[aluse] otsuse põhjendustes 113–123 märkis komisjon, et kartellis osalenud eri ettevõtjad koordineerisid ülemaailmselt, välja arvatud teatud turud, GIS projektide lepingute sõlmimist kokkulepitud tingimustel, eesmärgiga säilitada kvoodid, mis suures osas väljendasid nende väljakujunenud turuosasid. Ta täpsustas, et GIS projektide lepingute sõlmimine toimus „Jaapani” ühiskvoodi ja „Euroopa” ühiskvoodi alusel, mis omakorda jagati vastavalt Jaapani ja Euroopa tootjate vahel. Viinis [Austria] 15. aprillil 1988 sõlmitud kokkulepe (edaspidi „kokkulepe GQ”) määratles korra, mida järgides tuli GIS projekti leping sõlmida kas Jaapani või Euroopa tootjaga ja mille alusel arvati lepingu väärtus kas ühe või teise kvoodi hulka. Lisaks, [vaidlusaluse] otsuse põhjendustes 124–132 täpsustas komisjon, et kartellis osalenud eri ettevõtjate vahel kehtis ka suuline kokkulepe [...], mille kohaselt GIS projektid esiteks Jaapanis ja teiseks kartelli Euroopa liikmete riikides, mida koos nimetati GIS projektide „tootjariigid”, suunati vastavalt kas kartelli Jaapani või Euroopa liikmetele. „Tootjariikides” GIS projektide kohta nende kahe grupi vahel teavet ei vahetatud ja neid ei arvatud vastavate kvootide hulka.

30 Kokkulepe GQ sisaldas ka kartelli toimimiseks vajalikku teabevahetuse korda kahe tootjagrupi vahel, mille täitmise tagasid mõlema grupi sekretärid asjassepuutuvate hankemenetluste manipuleerimise teel ja nende GIS projektide hinna kindlaksmääramise teel, mille suhtes avaliku hanke lepingut ei saanud sõlmida. Vastavalt kokkuleppe GQ lisale 2 kohaldati seda kokkulepet kogu maailmas, v.a Ameerika Ühendriigid, Kanada, Jaapan ja 17 Lääne-Euroopa riiki. Lisaks tuli vastavalt [mainitud suulisele kokkuleppele] anda Euroopa grupile GIS projektid nendes Euroopa riikides, mis ei kuulunud „tootjariikide” hulka, ja Jaapani tootjad kohustusid Euroopas GIS projektide suhtes pakkumisi mitte tegema.

31 Komisjon tuvastas, et GIS projekte jagati Euroopa tootjate vahel vastavalt Viinis 15. aprillil 1988 sõlmitud kokkuleppele „E-Group Operation Agreement for GQ-Agreement” (E-grupi kokkulepe GQ-kokkuleppe rakendamiseks[...]). Ta täheldas, et GIS projekte anti Euroopas samade reeglite ja korra alusel, mida kohaldati GIS projektide lepingute sõlmimisele teistes riikides. See tähendas, et ka Euroopas tuli GIS projektidest teada anda, need identifitseerida, nende suhtes lepingud sõlmida ja neid korraldada või et neile oli määratud minimaalne hinnatase.”

11 Vaidlusaluses otsuses tuvastatud faktiliste asjaolude ja antud õiguslike hinnangute alusel järeldas komisjon, et süüdistatud ettevõtjad on rikkunud EÜ artiklit 81 ja 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (EÜT 1994, L 1, lk 3; ELT eriväljaanne 11/19, lk 146, edaspidi „EMP leping”) artiklit 53, ning ta määras neile trahvid, mille suurus arvutati suunistes määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja ESTÜ asutamislepingu artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „suunistes”) ja koostööteatise sätestatud meetodite alusel.

12 Komisjon otsustas, et koostööteatise kohaselt tuleb rahuldada ABB taotlus trahvide eest kaitse saamiseks, kuid teiste äriühingute, nende hulgas ka Areva esitatud leebema kohtlemise taotlused tuleb rahuldamata jätta.

- 13 Vaidlusaluse otsuse artiklid 1 ja 2 sätestavad:

„Artikkel 1

Järgmised ettevõtjad on rikkunud EÜ artiklit 81 ja [EMP] lepingu artiklit 53, sest nad osalesid mainitud ajavahemikel mitmes kokkuleppes ja kooskõlastatud tegevuses [GIS] projektide sektoris [Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP)]:

[...][...]

- b) [Alstom], 15. aprillist 1988 kuni 8. jaanuarini 2004;
- c) [Areva], 9. jaanuarist 2004 kuni 11. maini 2004;
- d) Areva T&D AG, 22. detsembrist 2003 kuni 11. maini 2004;
- e) Areva T&D Holding [...], 9. jaanuarist 2004 kuni 11. maini 2004;
- f) Areva T&D SA, 7. detsembrist 1992 kuni 11. maini 2004;

[...]

Artikkel 2

Artiklis 1 nimetatud rikkumiste eest on määratud järgmised trahvid:

[...]

- b) [Alstom]: 11 475 000 eurot;
- c) [Alstom] solidaarselt Areva T&D SA-ga: 53 550 000 eurot. Areva T&D SA-le määratud summast (53 550 000 eurot) Areva [...], Areva T&D Holding [...] ja Areva T&D AG solidaarselt Areva T&D SA-ga: 25 500 000 eurot;

[...]”

- 14 Apellantide esitatud tõenditest nähtub, et 7. juunil 2010 loovutas Areva kogu oma tegevuse T&D sektoris. Alstom konkreetselt hakkas tegelema ülekandmisega. Seejärel võttis Areva T&D Holding omale nimeks T&D Holding SA, Areva T&D-st sai Alstom Grid SAS ning Areva T&D AG-d tuntakse nüüdsest nime all Alstom Grid AG.

III – Hagid Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

- 15 Vaidlustatud kohtuotsuse punktist 50 nähtub, et Areva kontserni äriühingud esitasid oma tühistamisnõuete põhjendamiseks seitse väidet, mille Üldkohus võttis kokku järgmiselt:

„Esimese väite kohaselt on rikutud EÜ artiklis 253 sätestatud põhjendamiskohustust. Teises väites asutakse sisuliselt seisukohale, et rikutud on EÜ artikli 81 lõikes 1 ja EMP lepingu artikli 53 lõikes 1 keelatud rikkumiste süüks panemise reegleid ning õiguskindluse ja tagasiulatuva kohaldamise keelu üldpõhimõtteid. Kolmanda väite kohaselt on sisuliselt rikutud EÜ artikli 81 lõikes 1 ja EMP lepingu artikli 53 lõikes 1 sätestatud rikkumiste süüks panemise reegleid. Neljas väide puudutab sisuliselt EÜ artikli 81 lõikes 1 ja EMP lepingu artikli 53 lõikes 1 keelatud rikkumiste süüks panemise ja nendest sätetest tulenevate trahvide tasumise solidaarvastutuse reegleid ning EÜ artikli 7 rikkumist, samuti

võrdse kohtlemise, proportsionaalsuse, õiguskindluse, tagasiulatuva kohaldamise keelu ning tegeliku ja tõhusa kohtuliku kaitse üldpõhimõtete rikkumist. Viienda väite kohaselt on rikutud EÜ artikli 81 lõikest 1 ja EMP lepingu artikli 53 lõikest 1 tulenevate trahvide solidaarse tasumise reegleid. Kuues väide puudutab sisuliselt [määruse nr 1/2003] artikli 23 lõike 2 punkti a ja [suuniste] punkti 2 rikkumist, hindamisviga ning võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse üldpõhimõtte rikkumist. Lõpuks, seitsmenda väite kohaselt on sisuliselt tehtud hindamisviga ning rikutud EÜ artiklit 81 ja EMP lepingu artikli 53 lõiget 1 ning koostööteatist.”

- 16 Alstomi kaheksa väidet, mille viimane oli esitanud oma nõuete põhjendamiseks, võttis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 51 kokku järgmiselt:

„Esimene [väide] puudutab õigust tõhusale kaitsele. Teise väite kohaselt on sisuliselt rikutud EÜ artiklist 81 ja EMP lepingu artiklist 53 tulenevate trahvide solidaarse tasumise reegleid, õiguskindluse ja karistuste individuaalsuse üldpõhimõtteid ning põhjendamiskohustust. Kolmas väide puudutab EÜ artikli 253 sätestatud põhjendamiskohustuse rikkumist. Neljanda väite kohaselt on esiteks rikutud EÜ artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud rikkumiste süüks panemise reegleid ning rikutud õigusnorme ning teise võimalusena rikutud määruse nr 1/2003 artiklit 25. Viienda väite kohaselt on sisuliselt tehtud hindamisviga, rikutud suuniseid, võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtet ning põhjendamiskohustust. Kuues väide puudutab sisuliselt määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 3 ja nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01 lk 3) (muudetud redaktsioonis) artikli 15 lõikes 2 sätestatud rikkumise vältamise tõendamise reeglite rikkumist ning õiguskindluse põhimõtte rikkumist. Seitsmenda väite kohaselt on rikutud kaitseõiguste tagamise põhimõtet ja määruse nr 1/2003 artikli 27 lõiget 1. Kaheksanda väite kohaselt on sisuliselt rikutud suuniseid ja teise võimalusena proportsionaalsuse põhimõtet.”

- 17 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 317 nõustus Üldkohus hagejate väidetega, mis tuginesid proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtete rikkumisele, ning otsustas tühistada vaidlusaluse otsuse artikli 2 punktid b ja c osas, milles need suurendasid Alstomi ja Areva kontserni äriühingute trahvi põhisummat rikkumise eestvedaja rolli täitmisega seotud raskendava asjaolu esinemise tõttu 50%, mis on sama määr, mida kohaldati Siemens AG-le.
- 18 Kõnealuse kohtuotsuse punktis 323 kehtestas Üldkohus oma täielikku pädevust teostades raskendavate asjaolude alusel Alstomi ja Areva T&D SA põhisumma suurendamismääraks 35% ja Areva T&D AG, Areva ja Areva T&D Holdingu põhisumma suurendamismääraks 20% ning sellest tulenevalt muutis kohus vaidlusaluse otsuse artikli 2 punktides b ja c määratud trahve.
- 19 Alstomi ja Areva kontserni äriühingute kõik ülejäänud väited lükkas Üldkohus tagasi.
- 20 Niisiis tühistas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni punktis 2 vaidlusaluse otsuse artikli 2 punktid b ja c ning määras resolutsiooni punktis 3 kindlaks järgmised trahvisummad:

„– Alstom [...]: 10 327 500 eurot;

– Alstom [...]: solidaarselt Areva T&D SA-ga 48 195 000 eurot ning Areva T&D SA on tema poolt tasumisele kuuluvast summast kohustatud tasuma 20 400 000 eurot solidaarselt Areva T&D AG, [...] Areva ja Areva T&D Holding [...]u-ga.”

IV – Poolte nõuded ja menetlus Euroopa Kohtus

- 21 Areva palub oma apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:

— tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

- juhul, kui Euroopa Kohus leiab, et on võimalik teha lõplik kohtuotsus, siis esimese võimalusena tühistada vaidlusaluse otsuse artikli 1 punkt c ja artikli 2 punkt c; teise võimalusena vähendada talle määratud trahvi oluliselt; mõista kõik kohtukulud, sealhulgas apellandi poolt Üldkohtu menetluses kantud kulud välja komisjonilt;
 - juhul, kui Euroopa Kohus leiab, et lõplikku kohtuotsust ei ole võimalik teha, suunata kohtuasi tagasi Üldkohtu muule kohtukoosseisule ja otsustada kohtukulude jaotus hiljem.
- 22 Alstomi kontserni äriühingud paluvad oma apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtuotsus;
 - juhul, kui Euroopa Kohus leiab, et on võimalik teha lõplik kohtuotsus, siis esimese võimalusena tühistada vaidlusaluse otsuse artikli 1 punktid b, d, e ja f ning artikli 2 punktid b ja c; teise võimalusena vähendada neile määratud trahve oluliselt; mõista kohtukulud, sealhulgas Üldkohtu menetlusega seotud kulud välja komisjonilt;
 - juhul, kui Euroopa Kohus leiab, et lõplikku kohtuotsust ei ole võimalik teha, suunata kohtuasi tagasi Üldkohtu muule kohtukoosseisule ja otsustada kohtukulude jaotus hiljem.
- 23 Euroopa Kohtu presidendi 20. juuli 2011. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-247/11 P ja C-253/11 P kirjaliku ja suulise menetluse ning kohtuotsuse huvides.

V – Apellatsioonkaebused

A – Väidete kokkuvõte

- 24 Areva esitab apellatsioonkaebuse põhjendamiseks neli tühistamisväidet, millest esimese kohaselt, mis koosneb kolmest osast, rikkus Üldkohus põhjendamiskohustust ja kaitseõigusi, kui ta analüüsis Areva T&D SA-le ja Areva T&D AG-le otsustava mõju tegelikku avaldamist Areva poolt ajavahemikul 9. jaanuarist kuni 11. maini 2004, kuna Üldkohus:
- asendas komisjoni hinnangu oma hinnanguga, lisades vaidlusalusesse otsusesse *a posteriori* põhjendusi, et asuda seisukohale, et komisjon võis õigesti väita, et ta ei olnud otsustava mõju tegeliku avaldamise eeldust ümber lükanud;
 - esitas argumente, mis ei võimalda aru saada põhjustest, miks ta ei nõustunud tema argumentidega, mille eesmärk oli see eeldus ümber lükata, ja
 - pani talle selle eelduse ümberlükkamise raames võimatu tõendamiskoormise (*probatio diabolica*) ning keeldus andmast talle võimalust esitada oma seisukohti vaidlusalusesse otsusesse lisatud uute põhjenduste suhtes.
- 25 Areva kolm ülejäänud väidet tuginevad vastavalt sellele, et rikutud on:
- trahvide solidaarselt tasumise reegleid, mille tõttu rikuti õiguskindluse ja karistuste individuaalsuse põhimõtteid, kuna Üldkohus ei karistanud komisjoni selle eest, et viimane lõi olukorra, kus faktiliste asjaolude tõttu tekkis solidaarvastutus Areval ja Alstomil ehk kahel äriühingul, kes ei ole kunagi moodustanud koos ühist majandusüksust;

- komisjoni pädevuse delegeerimise reegleid, Üldkohtul lasuvat põhjendamiskohustust ning karistuste ja sanktsioonide individuaalsuse põhimõtet, kuna Üldkohus ei karistanud komisjoni selle eest, et viimane ei lahendanud vaidlusaluses otsuses Alstomi ja Areva vastavate trahviosade suuruse küsimust ning delegeeris selle küsimuse lahendamise vaikimisi siseriiklikule kohtule või vahekohtule, kuigi sellise otsuse tegemine kuulub sanktsiooni määramise kaalutusõigusesse, mis on komisjonil ja mida ei saa delegeerida, ning
 - proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid, kuna Üldkohus kiitis heaks Arevale nelja kuu pikkuse rikkumise eest solidaarselt määratud trahvi, mille summa moodustab ligikaudu poole trahvisummast, mida peab kaheteistkümne kuu pikkuse rikkumise eest solidaarselt tasuma Alstom, või kaks korda suurema summa trahvisummast, mida Alstom peab tasuma üksi otsese osalemise eest kõnealuses kartellikokkuleppes nelja aasta jooksul, ilma et see oleks põhjendatud märkimisväärse erinevusega äriühingute suuruste vahel või rikkumise raskusega vaidlusalusel ajal.
- 26 Alstomi kontserni äriühingud esitavad oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks viis tühistamisväidet, millest mõned on jaotatud mitmeks osaks ja mis tuginevad vastavalt sellele, et rikutud on:
- põhjendamiskohustust, kuna Üldkohus leidis esiteks, et komisjon on õiguslikult piisavalt põhjendanud oma järeldust Alstomi solidaarvastutuse kohta Areva T&D SA ja Areva T&D AG-ga, mis põhines asjaolul, et Alstom ei lükanud ümber eeldust, et ta mõjutas tegelikult otsustavalt oma tütarettvõtjaid, samas jättis aga komisjon tähelepanuta Alstomi poolt selle eelduse ümberlukkamiseks esitatud tõendid (esimene osa), ja teiseks, et komisjon võis õigustatult jätta põhjendamata, miks võib määrata solidaarselt tasumisele kuuluva trahvi kahele äriühingule, kes ei moodusta komisjoni otsuse vastuvõtmise ajal üht majandusüksust (teine osa);
 - Üldkohtul lasuvat põhjendamiskohustust, kuna viimane:
 - asendas komisjoni arutluskäigu enda omaga, lisades vaidlusalusesse otsusesse *a posteriori* põhjendusi, mida seal ei olnud (kolm esimest osa), ja
 - ei vastanud õiguslikult piisavalt hageja argumendile, et kahele äriühingule, kes ei moodustanud komisjoni otsuse vastuvõtmise ajal üht majandusüksust, ei saa määrata solidaarselt tasumisele kuuluvat trahvi (neljas osa);
 - ETL artiklit 101, õigust õiglasele kohtulikule arutamisele ning süütuse presumptsiooni põhimõtet, mis on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklites 47 ja 48 ja mida tagab Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikkel 6, kuna Üldkohus:
 - lähtus otsustava mõju avaldamise eelduse kohaldamise raames emattevõtja poolt oma tütarettvõtjale sellise mõju avaldamise määratlusest, mis ei olnud kuidagi seotud tegeliku tegevusega asjaomasel turul, ja omistas seega sellele eeldusele ümberlukkamatu laadi, ja
 - rikkus õigusnorme, kui tegi kindlaks Areva T&D Holdingu otsustava mõju tegeliku avaldamise Areva T&D SA ja Areva T&D AG suhtes ajavahemikul 9. jaanuarist kuni 11. maini 2004;
 - solidaarsuse mõistet, kuna Üldkohus:
 - otsustas, et solidaarsuse mõiste määratleb nende äriühingute vastavate trahviosade suurused, kellele solidaarne trahv on määratud, ja
 - ei karistanud komisjoni selle eest, et viimane delegeeris karistatud ettevõtjate vastutuse kindlaksmääramise pädevuse edasi ning rikkus seega õiguskindluse ja karistuste individuaalsuse põhimõtteid ja ELL artiklit 13;

— Üldkohtu kohustust vastata esitatud väidetele, kuna kohus eksis õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile ja kohtulikule arutamisele rikkumisele tuginenud väite ulatuses ning ei vastanud seega mitte esitatud väitele, vaid muule väitele, mida ei olnud esitatud.

B – Väidete analüüs

1. Väited, mis puudutavad tütaretevõtjate rikkuva tegevuse emattevõtjatele süüks pandavust

a) Alstomi kontserni äriühingute esimene väide, mis tugineb komisjoni põhjendamiskohustuse rikkumisele

i) Alstomi kontserni äriühingute esimese väite esimene osa

– Poolte argumendid

27 Esimese väite esimeses osas, mis puudutab vaidlustatud kohtuotsuse punkte 90–99, heidavad Alstomi kontserni äriühingud Üldkohtule ette seda, et viimane ei karistanud komisjoni selle eest, et komisjon oli rikkunud oma põhjendamiskohustust. Eelkõige jättis komisjon vastamata argumentidele, mille Alstom esitas vastuväiteteatise vastuse punktides 90–150 ja mida kinnitasid sellele vastusele lisatud dokumendid, mille eesmärk oli lükata ümber otsustava mõju tegeliku avaldamise eeldus. Need elemendid tõendavad, et vaatamata eeldusele, et Alstom avaldas oma 100-protsendilistele tütaretevõtjatele otsustavat mõju, määrasid viimased rikkumise ajal oma tegevuse turul kindlaks emattevõtjast sõltumatult.

28 Alstomi kontserni äriühingud väidavad ka, et Üldkohus moonutas vaidlusalust otsust, eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktis 95, sest selle otsuse põhjendustes 345-347 ei esitatud mingit vastuväiteteatisele saadetud vastuse punktide 90-150 kokkuvõtet.

29 Komisjon palub lükata Alstomi kontserni äriühingute argumendid tagasi.

– Euroopa Kohtu hinnang

30 Kõigepealt tuleb meenutada, et konkurentsieeskirjade rikkumise tütaretevõtja poolt võib emattevõtjale süüks panna eelkõige siis, kui tütaretevõtja – olgugi et tal on eraldi õigusvõime – ei määra oma tegevust turul kindlaks iseseisvalt, vaid rakendab enamjaolt talle emattevõtja poolt antud juhiseid ja seda eelkõige majanduslike, organisatsiooniliste ja õiguslike sidemete tõttu, mis neid kahte õigussubjekti seovad (vt eelkõige 10. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-97/08 P: Akzo Nobel jt vs. komisjon, EKL 2009, lk I-8237, punkt 58, ja 19. juuli 2012. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-628/10 P ja C-14/11 P: Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ja komisjon vs. Alliance One International jt, punkt 43).

31 Nimelt kuna sellises olukorras kuuluvad emattevõtja ja tütaretevõtja samasse majandusüksusesse ja moodustavad seega ühe ettevõtja EÜ artikli 81 tähenduses, võib komisjon adresseerida trahve määrava otsuse emattevõtjale, ilma et oleks vaja tuvastada emattevõtja isiklikku seotust rikkumisega (vt eespool viidatud kohtuotsused Akzo Nobel jt vs. komisjon, punkt 59, ning Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ja komisjon vs. Alliance One International jt, punkt 44).

32 Euroopa Kohus on täpsustanud, et niisuguses spetsiifilises olukorras, kus emattevõtja esindab 100% sellise tütaretevõtja kapitalist, kes on toime pannud liidu konkurentsieeskirjade rikkumise, võib esiteks emattevõtja selle tütaretevõtja tegevust otsustavalt mõjutada ning teiseks kehtib ümberlükatav eeldus,

et emaettevõtja ka tegelikult mõjutab otsustavalt oma tütarettvõtja tegevust (eespool viidatud kohtuotsus Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ja komisjon vs. Alliance One International jt, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 33 Kui komisjon eeltoodud arvestades tõendab, et emaettevõtja esindab kogu tütarettvõtja kapitali, piisab sellest eeldamiseks, et emaettevõtja mõjutab tegelikult otsustavalt viidatud tütarettvõtja kaubandusstrateegiat. Komisjon saab seejärel pidada emaettevõtjat tütarettvõtjale määratud trahvi maksmise eest solidaarselt vastutavaks, v.a kui see emaettevõtja, kelle kohustus on see eeldus ümber lükata, esitab piisavalt tõendeid, et tema tütarettvõtja tegutseb turul sõltumatult (eespool viidatud kohtuotsused Akzo Nobel jt vs. komisjon, punkt 61, ning Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ja komisjon vs. Alliance One International jt, punkt 47).
- 34 Lisaks, kui liidu konkurentsieeskirjade kohaldamise otsus puudutab mitut adressaati ja rikkumise süükspanemise küsimust, peab see sisaldama piisavaid põhjendusi iga adressaadi kohta, eriti nende kohta, keda vastavalt sellele otsusele rikkumise eest rahaliselt karistatakse. Nii peab otsus tütarettvõtja rikkumise eest vastutavaks peetud emaettevõtja suhtes üldjuhul sisaldama ülevaadet põhjendustest, mis õigustab rikkumise sellele äriühingule süükspanemist (eespool viidatud kohtuotsus Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ja komisjon vs. Alliance One International jt, punkt 75).
- 35 Mis puudutab täpsemalt komisjoni otsust, mis tugineb teatud adressaatide osas ainult otsustava mõju tegelikult avaldamise eeldusele, siis tuleb tõdeda, et komisjonil on igal juhul – sest vastasel juhul muutuks see eeldus tegelikult ümberlukkamatuks – kohustus esitada otsuse adressaatidele kohased põhjused, miks välja toodud faktilised ja õiguslikud asjaolud ei olnud piisavad nimetatud eelduse ümberlukkamiseks (29. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-521/09 P: Elf Aquitaine vs. komisjon, EKL 2011, lk I-8947, punkt 153).
- 36 Samas ei ole komisjon kuidagi kohustatud tuginema ainult sellele eeldusele. Nimelt ei takista miski seda institutsiooni tuvastamast emaettevõtja tegelikku otsustavat mõju tütarettvõtjale muude tõendite alusel või kogumis nende tõendite ja selle eelduse alusel (eespool viidatud kohtuotsus Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ja komisjon vs. Alliance One International jt, punkt 49).
- 37 Käesolevas asjas, nagu Üldkohus seda vaidlustatud kohtuotsuse punktis 91 on tõdenud, nähtub eelkõige vaidlusaluse otsuse põhjendustest 335, 348–356 ja 358, et selleks, et pidada Alstomi vastutavaks tema 100-protsendiliste tütarettvõtjate rikkumiste eest, ei tuginenud komisjon lõpuks ainult otsustava mõju tegelikult avaldamise eeldusele, vaid et pigem tugines ta nn kahe aluse meetodile, sidudes kõnealuse eelduse muude, seda eeldust kinnitavate tõenditega, milleks antud juhul olid haldusmenetluse käigus esitatud faktilised asjaolud (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ja komisjon vs. Alliance One International jt, punkt 50).
- 38 Nagu kohtujurist oma ettepanku punktides 25 ja 26 märkis, ilmneb vaidlusaluse otsuse sõnaselgeid kaalutlusi arvestades, et komisjonile ei saa ette heita asjaolu, et ta ei esitanud üksikasjalikke, kohtupraktikas sedastatud nõuetele vastavaid põhjendusi Alstomile kõnesoleva rikkumise eest vastuse omistamise kohta.
- 39 Nimelt vastavad sellised põhjendused üksikotsuse põhjendamise kohustuse eesmärgile, milleks on võimaldada kohtul teostada kontrolli ja anda asjaomasele isikule küllaldast teavet selle kohta, kas otsuses on tehtud viga, mis võimaldab otsuse kehtivuse vaidlustada (vt analoogia alusel 8. mai 2013. aasta otsus kohtuasjas C-508/11 P: ENI vs. komisjon, punkt 71).
- 40 Mis puudutab konkreetsemalt tõendeid, millele Alstom on vastuväiteteatisele esitatud vastuse punktides 90–150 viidanud, et lükata ümber otsustava mõju tegelikult osutamise eeldust, siis kuigi tundub, et komisjon ei ole vaidlusaluses otsuses kõiki neid tõendeid ükshaaval käsitleanud, on ta siiski

esitanud huvitatud isikule piisavalt teavet, et teha kindlaks, kas otsus on põhjendatud või võib selles esineda viga, mis võimaldab selle kehtivust vaidlustada, ja et Üldkohus saaks kõnealuse otsuse seaduslikkust kontrollida (vt selle kohta eelkõige 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt vs. komisjon, EKL 2005, lk I-5425, punkt 462, ja eespool viidatud kohtuotsus ENI vs. komisjon, punkt 72).

- 41 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 28 on märkinud, tuleb tõdeda, et põhjendades üksikasjalikult kõnealuse rikkumise eest Alstomile vastutuse panemist vastavalt kahe aluse meetodile – nagu see vaidlusaluses otsuses välja on toodud – hindas komisjon kogumis Alstomi argumente, mille viimane oli esitanud vastuväiteteatise vastuse punktides 90–150, niivõrd kuivõrd need olid asjakohased otsustava mõju tegeliku avaldamise eelduse ümberlükkamiseks.
- 42 Mis puudutab sellist otsust nagu vaidlusalune otsus, mis – nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 37 juba on välja toodud – tugineb tütaretevõtja rikkumise emaettevõtjale süüks panemisel kahe aluse meetodile, sidudes otsustava mõju tegeliku avaldamise eelduse selles otsuses üksikasjalikult esitatud tõenditega, siis on selline terviklik hindamine komisjoni kohuseks oleva põhjendamise tasemega põhimõtteliselt kooskõlas, kui see võimaldab emaettevõtjal teada põhjuseid, miks komisjon otsustas panna vastutuse tütaretevõtja rikkumise eest temale.
- 43 Alstomi kontserni äriühingud ei ole aga selgitanud, mil määral takistasid vaidlusaluse otsuse väidetavalt puudulikud põhjendused neil oma õigusi Üldkohtus tõhusalt kaitsta või viimasel oma kontrolli teostada. Vastupidi, vaidlustatud kohtuotsuse punktides 93-97 toodud Üldkohtu analüüs, mis käsitleb Alstomi poolt otsustava mõju eelduse kummutamiseks esitatud argumente, kinnitab pigem, et Alstom sai Üldkohtus oma õigusi tõhusalt kaitsta ja et Üldkohus sai teostada oma kontrolli (vt analoogia alusel 7. veebruari 2012. aasta määrus kohtuasjas C-421/11 P: Total ja Elf Aquitaine vs. komisjon, punkt 57, ja 13. septembri 2012. aasta määrus kohtuasjas C-495/11 P: Total ja Elf Aquitaine vs. komisjon, punkt 50).
- 44 Lisaks, mis puudutab nõutavat põhjendamise taset, siis tuleb kõigepealt märkida, et erinevalt olukorrast kohtuasjas, milles langetati 29. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-521/09 P: Elf Aquitaine vs. komisjon (EKL 2011, lk I-8947) ja millele Alstomi kontserni äriühingud tuginevad, ei olnud viimati mainitudel käesoleval juhul probleemi komisjoni esimese otsusega, milles komisjon, kes muutis oma tavapärasest lähenemist, tugines rikkumise süüks panemiseks emaettevõtjale ainult eeldusele, et emaettevõtja avaldab oma tütaretevõtjatele otsustavat mõju (vt analoogia alusel eespool viidatud 7. veebruari 2012. aasta kohtumäärus Total ja Elf Aquitaine vs. komisjon, punkt 58).
- 45 Lõpuks ja vastupidi Alstomi kontserni äriühingute väidetule ei takistanud miski seda, et komisjon tugineb Alstomile tema tütaretevõtjate rikkumise süükspandavuse küsimust analüüsidest – nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 97 – eelkõige tõenditele, mille on esitanud kolmandad isikud, kelleks käesoleval juhul olid Areva kontserni äriühingud.
- 46 Sellest järeldub, et Alstomi kontserni äriühingute esimese väite esimene osa tuleb tagasi lükata.

ii) Alstomi kontserni äriühingute esimese väite teine osa

- 47 Esimese väite teises osas, mis käsitleb vaidlustatud kohtuotsuse punkti 200, heidavad Alstomi kontserni äriühingud Üldkohtule ette, et kohus ei kritiseerinud komisjoni selle eest, et viimane ei olnud konkreetselt põhjendanud, miks ta määras Alstomile ja Areva T&D SA-le solidaarselt tasumisele kuuluva trahvi, olgugi et need äriühingud ei moodustanud vaidlusaluse otsuse tegemise hetkel enam ühte ettevõtjat.
- 48 Selle teise väiteosaga ei saa nõustuda.

- 49 Nimelt tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et kui tütaretevõtja rikkuva tegevuse saab süüks panna tema emattevõtjale, võib järeldada, et need äriühingud kuuluvad rikkumise ajal ühte majandusüksusesse ja et nad moodustavad seega ühe ettevõtja liidu konkurentsioiguse tähenduses. Neil asjaoludel võib komisjon seejärel pidada emattevõtjat oma tütaretevõtja rikkuva tegevuse eest selles ajavahemikus ja järelikult ka tütaretevõtjale määratud trahvi tasumise eest solidaarselt vastutavaks (vt selle kohta eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon ja komisjon vs. Alliance One International jt, punktid 44 ja 47 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 50 Seda hästi kinnistunud põhimõtet arvestades leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 200 õigesti, et komisjon võis vaidlusaluse otsusega leida, et pelk asjaolu, et rikkumist tuvastava komisjoni otsuse vastuvõtmise hetkel ei kuulunud rikkumise toime pannud tütaretevõtja ja emattevõtja, kellele võis selle rikkumise eest vastutuse panna, enam samasse majandusüksusesse ega moodustanud seega ühte ettevõtjat EÜ artikli 81 tähenduses, ei saa takistada komisjoni kasutamast õigust määrata trahvi, mille tasumise eest vastutavad need äriühingud solidaarselt, mistõttu ei pidanud komisjon seda järeldust konkreetselt põhjendama.
- 51 Seega, kuna Alstomi kontserni äriühingute esimese väite esimese osa analüüsist tuleneb, et vaidlusalune otsus on õiguslikult piisavalt põhjendatud, kuivõrd Alstomil oli võimalik teada põhjuseid, miks komisjon talle tema tütaretevõtjate rikkuva tegevuse süüks pani, ja Üldkohtul oli võimalik teostada selle otsuse üle kontrolli, ei saa Üldkohtule ette heita asjaolu, et ta ei karistanud komisjon selle eest, et viimane ei põhjendanud konkreetselt küsimust, miks ta määras äriühingutele, kes ei moodusta enam ühte ettevõtjat, solidaarselt tasumisele kuuluva trahvi.
- 52 See on *a fortiori* nii seetõttu, et – nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 39 ja 40 sisuliselt on välja toonud – trahvi määramine äriühingutele, kes ei kuulu komisjoni otsuse tegemise hetkel enam samasse ettevõtjasse, ei erine komisjoni varasemast praktikast, mistõttu võib nõutav põhjendamise tase olla madalam.
- 53 Sellest järeldub, et Alstomi kontserni äriühingute esimese väite teine osa ja seetõttu esimene väide tervikuna tuleb tagasi lükata.
- b) Areva esimene väide ja Alstomi kontserni äriühingute teine väide, mis tuginevad Üldkohtul lasuva põhjendamiskohustuse rikkumisele
- 54 Kõigepealt tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab kohtuotsuse põhjendustest selgelt ja ühemõtteliselt nähtuma Üldkohtu arutluskäik, et huvitatud isikud mõistaks vastuvõetud otsuse põhjendusi ja Euroopa Kohus võiks teostada oma kohtulikku kontrolli (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus ENI vs. komisjon, punkt 74).
- 55 Põhjendamiskohustus ei nõua siiski, et Üldkohus esitaks ammendava põhjenduse menetluse poolte iga üksiku argumendi kohta. Põhjendus võib seega olla tuletatav tingimusel, et see võimaldab huvitatud isikutel teada saada põhjused, mille tõttu Üldkohus nende argumentidega ei nõustunud, ning annab Euroopa Kohtu käsutusse tema kontrolli teostamiseks piisavad asjaolud (vt eelkõige 11. juuli 2013. aasta otsus kohtuasjas C-439/11 P: Ziegler vs. komisjon, punkt 82).
- 56 Lisaks ei või liidu kohus ETL artiklis 263 sätestatud seaduslikkuse kontrolli raames mingil juhul asendada vaidlustatud õigusakti vastu võtnud organi põhjendusi enda omadega (vt eelkõige 24. jaanuari 2013. aasta otsus kohtuasjas C-73/11 P: Frucona Košice vs. komisjon, punkt 89 ja seal viidatud kohtupraktika).

57 Siiski ei saa Üldkohtule ette heita seda, et ta asendas komisjoni põhjendused emaettevõtjale tema tütarettevõtja rikkumise süüks pandavuse kohta enda omadega, kui asjaomase kohtuotsuse põhjendused puudutavad tõendeid, millele hagejad on Üldkohtus tuginenud ja mille eesmärk on lükata ümber otsustava mõju tegeliku avaldamise eeldus ning mida Üldkohus peab vaidlusaluse otsuse seaduslikkuse kontrollimisel analüüsima (vt selle kohta eespool viidatud 7. veebruari 2012. aasta kohtumäärus Total ja Elf Aquitaine vs. komisjon, punkt 65, ja eespool viidatud 13. septembri 2012. aasta kohtumäärus Total ja Elf Aquitaine vs. komisjon, punkt 60).

i) Alstomi kontserni äriühingute teise väite esimene osa

58 Oma teise väite esimeses osas heidavad Alstomi kontserni äriühingud Üldkohtule ette, et kohus asendas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 102-110 komisjoni põhjendused enda omadega. Nendes punktides analüüsis Üldkohus argumente, mis Alstom esitas vastuväitetateisele saadetud vastuse punktides 90-150 ja millega püüti ümber lükata eeldust, et Alstom avaldas oma tütarettevõtjatele ajavahemikul 7. detsembrist 1992 kuni 8. jaanuarini 2004 tegelikult otsustavat mõju. Vaidlusaluses otsuses neid asjaolusid aga hinnatud ei ole, mistõttu lisas Üldkohus sellise hinnangu vaidlusaluse otsuse põhjenduste hulka.

59 Need argumendid põhinevad eeldusel, mille kohaselt ei analüüsinud komisjon vaidlusaluses otsuses nõuetekohaselt tõendeid, millele Alstom viitas vastuväitetateisele esitatud vastuse punktides 90–150.

60 Nagu tuleneb aga Alstomi kontserni äriühingute esimese väite analüüsist, ei saa selle eeldusega nõustuda, kuna käesoleva kohtuotsuse punktis 42 on tuvastatud, et vaidlusalune otsus on Alstomile tema tütarettevõtjate rikkumise süüks pandavuse küsimuses piisavalt põhjendatud, hõlmates terviklikku hinnangut tõendite suhtes, mille Alstom esitas oma vastuväitetateise vastuse punktides 90–150.

61 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 57, ei saa Üldkohtule ette heita ka seda, et ta esitas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 102–110 põhjendused, mis puudutavad kõnealuseid punkte 90–150, nagu need esinevad vaidlusaluses otsuses, kuna Üldkohus piirdus vaidlustatud kohtuotsuse asjaomastes punktides nende argumentide ja tõendite üksikasjalikuma analüüsimisega, mille Alstom esitas haldusmenetluses.

62 Sellest järeldub, et Alstomi kontserni äriühingute teise väite esimene osa tuleb tagasi lükata.

ii) Areva esimene väide ja Alstomi kontserni äriühingute teise väite teine osa

– Poolte argumendid

63 Esimese väitega, mis puudutab vaidlustatud kohtuotsuse punkte 144–152, heidab Areva Üldkohtule ette seda, et viimane rikkus kohtul lasuvat põhjendamiskohustust ja samuti kaitseõiguseid.

64 Kõigepealt asendas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 150 komisjoni arutluskäigu enda omaga, lisades tagantjärele vaidlusalusesse otsusesse kaks uut asjaolu, mis võimaldasid lükata tagasi väited, et ajavahemikul 9. jaanuarist kuni 11. maini 2004 ei olnud Areval ja Areva T&D Holding'ul piisavat kogemust T&D sektoris, et avaldada Areva T&D SA ning Areva T&D (edaspidi koos „T&D tütarettevõtjad“) käitumisele tegelikku otsustavat mõju.

65 Need uued asjaolud seisnesid väites, mille kohaselt ei saanud välistada, et Areval ja Areva T&D Holdingul oli võimalik õppida T&D sektorit tundma ajal, mis jäi T&D tütarettevõtjate müügilepingu sõlmimise Alstomi poolt 2003. aasta septembris ja nende tütarettevõtjate tegeliku võõrandamise vahele 8. jaanuaril 2004, ning samuti väites, mille kohaselt ei olnud ka välistatud, et nende tütarettevõtjate uue juhi töölevõtmine väljastpoolt kontserni võimaldas Areval omandada selles sektoris ekspertteadmised.

- 66 Järgmiseks ei võimalda Üldkohtu kaalutlused mõista, miks ta ei nõustunud Areva argumentidega. Seetõttu on vaidlustatud kohtuotsus puudulikult põhjendatud.
- 67 Lõpuks rikkus Üldkohus ka Areva kaitseõigusi. Tuginedes asjaoludele, mis on tegelikult oletused või hüpoteetilised olukorrad, muutis Üldkohus otsustava mõju tegeliku avaldamise eelduse ümberlükkamatuks ja sundis Arevale peale *probatio diabolica* kohustuse seoses selle tõendamiselega, et viimane tegelikult ei avaldanud oma T&D tütarettevõtjatele otsustavat mõju, nõudes Arevalt, et ta tõendaks, et ta ei sekkunud nende tegevusse. Üldkohus ei andnud Arevale võimalust võtta seisukohta nende kahe uue asjaolu suhtes, mis vaidlusalusesse otsusesse lisati.
- 68 Teise väite teises osas heidavad Alstomi kontserni äriühingud Üldkohtule ette seda, et viimane rikkus oma põhjendamiskohustust, esitades sisuliselt sama etteheite, mille on esitanud Areva oma esimese väite raames.
- 69 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu. Eelkõige väidab ta, et Areva väide on vastuvõetamatu, kuna tegelikkuses kritiseerib ta sellega Üldkohtu poolt tõenditele antud hinnangut.

– Euroopa Kohtu hinnang

- 70 Esiteks tuleb vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata jätta argumendid, mille Areva esitas esimest korda repliigi staadiumis ja millega ta heidab Üldkohtule ette seda, et kohus ei karistanud komisjoni selle eest, et viimane rikkus oma põhjendamiskohustust, analüüsides Areva otsustava mõju tegelikku avaldamist T&D tütarettevõtjatele.
- 71 Need argumendid on oluliselt erinevad argumentidest, mille Areva on esitanud apellatsioonkaebuses ja mis puudutavad vaid Üldkohtul lasuvat põhjendamiskohustust.
- 72 Tuleb tõdeda, et kõnealused argumendid kujutavad endast vastavalt kodukorra artiklites 127 ja 190 kehtestatud reeglile kohtumenetluses esitatud uut väidet, mis tuleb vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata, kuna see ei põhine õiguslikel või faktilistel asjaoludel, mis tulid ilmsiks Euroopa Kohtu menetluse ajal (vt eelkõige 19. detsembri 2013. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-239/11 P, C-489/11 P ja C-498/11 P: Siemens jt vs. komisjon, punkt 371 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 73 Teiseks tuleb käesoleva kohtuotsuse punktides 54–57 meenutatud kohtupraktika asjaolusid arvestades analüüsida Areva ja Alstomi kontserni äriühingute argumenti, mille kohaselt lisas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 150 vaidlusaluse otsuse põhjendustele kaks väidetavalt uut asjaolu, mis on välja toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 64.
- 74 Selles osas tuleb vaidlustatud kohtuotsuse punkti 150 analüüsida selle kohtuotsuse punktides 144–152 toodud Üldkohtu arutluskäigu raames, milles kohus vastab hagi kolmandale väitele, millega Areva kontserni äriühingud väitsid Üldkohtus, et emaettevõtjatel Areva ja Areva T&D Holding ei olnud piisavat kogemust T&D sektoris, et avaldada T&D tütarettevõtjate käitumisele tegelikku otsustavat mõju.
- 75 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 65–71 ka välja tõi, näitab see analüüs, et Üldkohus ei lisanud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 150 vaidlusaluse otsuse põhjendustele mingit kahte uut asjaolu, asendades vaidlusaluses otsuses sisalduvad põhjendused enda omadega, vaid kohus piirdus kõnealuse otsuse seaduslikkuse kontrollimisega sellega, et vastas üksikasjalikult talle esitatud argumentidele, millega sooviti otsustava mõju tegeliku avaldamise eeldus ümber lükata põhjendusel, et etteheidetavat rikkumist ei saanud emaettevõtjatele Areva ja Areva T&D Holding süüks panna, kuna neil puudus T&D sektoris piisav kogemus.

- 76 Kolmandaks tuleb tagasi lükata Areva argument, mille kohaselt ei võimalda Üldkohtu arutluskäik nende kahe väidetava vaidlusalusesse otsusesse lisatud uue asjaolu osas tal mõista, kuidas saavad need asjaolud näidata, et ta avaldas tegelikult otsustavat mõju.
- 77 Selles osas piisab, kui märkida, et – nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktist 75 – Areva viidatud kaks asjaolu ei põhista otsustava mõju tegeliku avaldamise tuvastust, vaid need kujutavad endast lihtsalt argumente, mille Üldkohus esitas vastuseks Areva kontserni äriühingute argumentidele haldusmenetluses ja hiljem Üldkohtus, mille kohaselt selle kontserni emaettevõtjad ei saanud asjaomastele tütarettevõtjatele tegelikult otsustavat mõju avaldada, kuna neil puudus T&D sektoris kogemus.
- 78 Neljandaks tuleb tagasi lükata Areva argumendid, mis tuginevad kaitseõiguste rikkumisele seoses sellega, et tal puudus võimalus esitada oma seisukoht nende kahe väidetava uue asjaolu suhtes. Nimelt ei saa kaitseõigused kuidagi olla rikutud, kuna käesoleva kohtuotsuse punktist 75 tuleneb, et Üldkohus tugines kõnealustele asjaoludele vastuseks Areva kontserni äriühingute endi argumentidele.
- 79 Viiendaks tuleb põhjendamatus tõttu samuti tagasi lükata Areva argument, mille kohaselt rikkus Üldkohus kaitseõigusi, kui pani talle *probatio diabolica* kohustuse, mis seisnes selles, et ta pidi tõendama, et ta ei sekkunud oma tütarettevõtjate tegevusse.
- 80 Areva kontserni äriühingute poolt selleks, et lükata ümber otsustava mõju tegeliku avaldamise eeldus, esitatud asjaolude suhtes Üldkohtu valitud lähenemise puhul ei ole tervikuna käsitletuna tegemist *probatio diabolica*'ga. Kohtupraktikast tuleneb, et ettevõtjad, kes soovivad kõnealuse eelduse ümber lükata, peavad esitama kogu asjakohase teabe majanduslike, organisatsiooniliste ja õiguslike sidemete kohta, mis seda tütarettevõtjat ja emaettevõtjat seovad ning mida nad peavad sellisteks, mis võivad tõendada, et nad ei ole üks majandusüksus (eespool viidatud kohtuotsus Elf Aquitaine vs. komisjon, punkt 65).
- 81 Asjaolu, et on raske esitada vastupidiseid tõendeid, mis on vajalikud eelduse ümberlukkamiseks, ei tähenda iseenesest, et see eeldus on tegelikult ümberlukkamatu, eriti kuna ettevõtjad, kelle suhtes eeldust kohaldatakse, on ise paremas olukorras selliste tõendite leidmisel omaenda tegevusalal (eespool viidatud kohtuotsus Elf Aquitaine vs. komisjon, punkt 70).
- 82 Kõike eelnevat arvesse võttes tuleb Areva esimene väide ja Alstomi kontserni äriühingute teise väite teine osa tagasi lükata.

iii) Alstomi kontserni äriühingute teise väite neljas osa

- 83 Alstomi kontserni äriühingud heidavad oma teise väite neljandas osas Üldkohtule ette seda, et vaidlustatud kohtuotsus on kahekordselt põhjendamata, sest selle punkt 206 ei võimalda mõista esiteks, miks võis komisjon vaidlusalust otsust selles osas põhjendamata määrata trahvid õigussubjektidele, kes ei moodustanud vaidlusaluse otsuse tegemise hetkel enam ühte majandusüksust, ning teiseks, miks ei ole nende viidatud kohtupraktika asjakohane.
- 84 Võttes arvesse käesoleva kohtuotsuse punktides 49 ja 50 esitatud kaalutlusi, piisab, kui siinkohal tõdeda, et Üldkohus ei rikkunud mingeid õigusnorme, kui leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 200, et komisjonile ei saa ette heita seda, et ta ei põhjendanud konkreetselt otsust määrata Alstomile ja Areva T&D SA-le solidaarselt tasumisele kuuluv trahv, arvestades asjaolu, et need äriühingud ei moodustanud vaidlusaluse otsuse vastuvõtmise hetkel enam ühte majandusüksust, ja kõnealuse kohtuotsuse punktis 206, et kohtupraktikast ei ilmne, et solidaarselt tasumisele kuuluva trahvi võib määrata ainult äriühingutele, kes moodustavad trahvi määrava otsuse tegemise päeval ühe majandusüksuse.

- 85 Seega tuleb Alstomi kontserni äriühingute teise väite neljas osa tagasi lükata.
- 86 Selles järeldub, et Areva esimene väide ja Alstomi kontserni äriühingute teine väide, välja arvatud selle väite kolmas osa, mida analüüsitakse tagapool, tuleb tagasi lükata.
- c) Alstomi kontserni äriühingute kolmas väide, mis tugineb ELTL artikli 101 rikkumisele ja eelkõige rikkumise süükspanemist käsitlevate reeglite ja nende põhimõtete rikkumisele, mis näevad ette õiguse õiglasele kohtulikule arutamisele ja süütuse presumptsiooni
- i) Alstomi kontserni äriühingute kolmanda väite esimene osa
- 87 Kolmanda väite esimeses osas heidavad Alstomi kontserni äriühingud Üldkohtule ette seda, et viimane lähtus otsustava mõju avaldamise eelduse rakendamisel, nagu see on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 84–110, emettevõtja poolt tütarettevõtjale otsustava mõju avaldamise määratlusest, mis ei ole kuidagi seotud tegeliku tegevusega kõnealusel turul, ja omistas seega kõnealusele eeldusele ümberlökkamatu laadi.
- 88 Nad väidavad eelkõige, et tuletades otsustava mõju tegeliku avaldamise lihtsalt sellest, et emettevõtja ja ühe tema tütarettevõtja vahel olid organisatsioonilised, majanduslikud ja õiguslikud suhted, mitte konkreetsetest faktilistest asjaoludest, mis on seotud nii- või teistsuguse tegeliku käitumisega asjaomasel turul, ületas Üldkohus mõistlikkuse piiri, sundides Alstomile peale *probatio diabolica*, sest kõnealune äriühing oleks saanud otsustava mõju tegeliku avaldamise eelduse ümber lükata vaid eitades kõnealuste suhete ja seega iseenda olemasolu.
- 89 Selles osas tuleb kõigepealt tõdeda, et vastupidi Alstomi kontserni äriühingute väidetele ei tuletanud Üldkohus otsustava mõju tegelikku avaldamist lihtsalt sellest, et emettevõtja ja ühe tema tütarettevõtja vahel olid organisatsioonilised, majanduslikud ja õiguslikud suhted.
- 90 Nimelt tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 103, et dokumendid, mis Alstom haldusmenetluse jooksul esitas, tõendavad, et Alstomi vastutusel oleva Alstomi kontserni juhatus osales Alstomi kontserni T&D tegevussektori ja selle erinevate tegevusüksuste turul tegutsemise strateegia määratlemisel ja et ta kontrollis pidevalt selle strateegia järgimist nimetatud tegevussektori ja erinevate tegevusüksuste poolt.
- 91 Järgmiseks, nagu komisjon õigesti on väitnud, ei ole ta kohustatud tõendama, et olukorras, kus kohaldamisele kuulub otsustava mõju tegeliku avaldamise eeldus, liites selle vajadusel kahe aluse meetodi rakendamisega, nagu seda on tehtud käesolevas asjas, emettevõtja tõepoolest kasutas tema suhet oma tütarettevõtjatega iseloomustavaid organisatsioonilisi, majanduslikke ja õiguslikke suhteid konkreetsete faktiliste asjaolude seas, mis on seotud nii- või teistsuguse tegeliku käitumisega asjaomasel turul, kuna selline kohustus võtaks kõnealuselt eelduselt selle kasulikkuse.
- 92 Lisaks, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktides 80 ja 81, ei saa Üldkohtule ette heita, et ta kohaldas selle eelduse faktiliselt ümberlökkamatut versiooni, sundides Alstomile peale *probatio diabolica* seoses tõenditega, mille viimane oli selle eelduse ümberlökkamiseks esitanud.
- 93 Lõpuks, mis puudutab otsustava mõju tegeliku avaldamise eelduse kokkusobivust põhimõtetega, mis näevad ette õiguse õiglasele kohtulikule arutamisele ja süütuse presumptsiooni, siis on Euroopa Kohus juba otsustanud, et see eeldus on seotud õiguspärase eesmärgiga proportsionaalne ja jääb seega lubatud piiridesse, kui sellega püütakse eelkõige tekitada tasakaalu esiteks sellise eesmärgi olulisuse, milleks on konkurentsieeskirjade, eriti EÜ artikli 81 vastase tegevuse eest karistamine ja sellise tegevuse kordumise ärahoidmine, ning teiseks liidu teatud üldpõhimõtete nõuete vahel, milleks on eelkõige süütuse presumptsiooni, karistuste individuaalsuse ja õiguskindluse põhimõtted ning kaitseõigused, sh poolte

võrdsuse põhimõte. Just seetõttu on see eeldus ümberlükatav (vt selle kohta eelkõige eespool viidatud kohtuotsus ENI vs. komisjon, punkt 50, ja 18. juuli 2013. aasta otsus kohtuasjas C-501/11 P: Schindler Holding jt vs. komisjon, punktid 107 ja 108).

94 Järelikult tuleb Alstomi kontserni äriühingute kolmanda väite esimene osa tagasi lükata.

ii) Alstomi kontserni äriühingute kolmanda väite teine osa

95 Oma kolmanda väite teises osas heidavad Alstomi kontserni äriühingud Üldkohtule ette, et viimane rikkus õigusnorme, kui kinnitas kohtuotsuse punktides 144-152 vaidlusaluse otsuse õigsust osas, milles on tuvastatud Areva T&D Holdingu otsustava mõju tegelik avaldamine Areva T&D SA-le ja Areva T&D AG-le ajavahemikul 2004. aasta 9. jaanuarist kuni 11. maini. Komisjoni hinnangu põhjendamiseks tugines Üldkohus kõnealuse kohtuotsuse punktis 150 nendele kahele Areva esimese väite raames kritiseeritud asjaolule, mida on nimetatud käesoleva kohtuotsuse punktis 65.

96 Siinkohal tuleb tõdeda, et Alstomi kontserni äriühingute asjaomased argumendid kattuvad suures osas nendega, mille Areva esitas oma esimese väite raames, mis oli suunatud vaidlustatud kohtuotsuse samade punktide vastu.

97 Need argumendid lükkas aga Euroopa Kohus käesoleva kohtuotsuse punktis 77 Areva esimesele väitele vastates juba tagasi ning sellest vastusest nähtub, et käsitledes kõiki argumente, mille Areva esitas otsustava mõju tegeliku avaldamise ümberlökkamiseks, analüüsis Üldkohus Areva argumente ning leidis hoolikalt valitud sõnastuses, et need ei võimalda kinnitada, et otsustavat mõju tegelikult ei avaldatud.

98 Nagu on öeldud käesoleva kohtuotsuse punktides 80, 81 ja 92, ei sundinud Üldkohus nii toimides Alstomile peale *probatio diabolica*'t, muutes otsustava mõju tegeliku avaldamise eelduse ümberlökkamatuks.

99 Lisaks on vastuvõetamatud Alstomi argumendid osas, milles ta heidab Üldkohtule ette ka seda, et kohus hindas neid kahte asjaolu valesti, jättes tõendamata nende mis tahes moonutamise.

100 Sellest järeldub, et Alstomi kontserni äriühingute kolmanda väite teise osaga ei saa samuti nõustuda ja kõnealune kolmas väide tuleb tervikuna tagasi lükata.

2. Väited, mis puudutavad trahvide tasumise solidaarsuse osas kehtivate reeglite kohaldamist

101 Areva oma teise ja kolmanda väitega ning Alstomi kontserni äriühingud esiteks oma teise väite kolmanda osaga ja teiseks oma neljanda väitega leiavad, et Üldkohus on rikkunud mitut õigusnormi seoses sellega, kuidas ta tõlgendas ja kohaldas trahvide tasumise solidaarsuse osas kehtivaid reegleid seoses trahvidega, mille komisjon oli määranud erinevatele juriidilistele isikutele, kes on solidaarselt vastutavad seetõttu, et nad kuuluvad samasse ettevõtjasse, kes on tunnistanud süüdi liidu konkurentsieeskirjade rikkumise eest.

102 Esimene kogum argumente, millele apellantideks olevad äriühingud tuginevad, puudutab nn faktilist solidaarsust trahvi tasumisel, mille komisjon Arevale ja Alstomile kui liidu konkurentsioigust rikkunud tütarettevõtjate üksteisele järgnenud ematettevõtjatele määras, ja mida Üldkohus ei tühistanud, olgugi et see on vastuolus eelkõige õiguskindluse ja karistuste individuaalsuse põhimõtetega.

103 Teine kogum argumente, milles apellandid tuginevad nii samade põhimõtete kui ka EÜ artikli 7 ja põhjendamiskohustuse rikkumisele, puudutab vaidlustatud kohtuotsuses sisalduvaid teatud kaalutlusi seoses solidaarsuse sisemise suhtega, st Üldkohtu poolt välja toodud põhimõtetega, mis reguleerivad trahvi nende osade kindlaksmääramist, mida kaasvõlgnikud peavad omavahelises sisemises suhtes solidaarselt tasuma, kui komisjonile on kogu trahvisumma ühe või mitme kaasvõlgniku poolt tasutud.

a) Argumendid, mis puudutavad emaettevõtjatele Areva ja Alstom pandud faktilist solidaarsust

i) Poolte argumendid

104 Apellantidest äriühingud heidavad Üldkohtule ette, et viimane rikkus õiguskindluse ja karistuste individuaalsuse põhimõtteid, kuna ta ei seadnud kahtluse alla trahvide tasumise solidaarsuse osas kehtivate reeglite kohaldamist komisjoni poolt, kes pani faktilise solidaarse vastutuse Alstomile ja Arevale ehk liidu konkurentsieeskirju rikkunud tütarettevõtjate kahele üksteisele järgnenud emaettevõtjale, olgugi et need emaettevõtjad omavahel mitte kunagi ühte majandusüksust ei moodustanud.

105 Areva lisab, et ka Üldkohus ise rikkus neid põhimõtteid, määrates oma täielikku pädevust teostades muudetud trahvid, mis tõid samuti kaasa faktilise solidaarsuse.

106 Alstomi kontserni äriühingud väidavad, et see faktiline solidaarsus tuleneb esiteks asjaolust, et 25 500 000 euro suurune summa, mille Üldkohus alandas 20 400 000 eurole, mis määrati solidaarselt Arevale ja T&D tütarettevõtjatele, on osa 53 550 000 eurost, mille Üldkohus alandas 48 195 000 eurole, mis määrati Alstomile ja tema endisele tütarettevõtjale Areva T&D SA solidaarselt tasumisele kuuluvana, ning teiseks asjaolust, et maksimaalsummade summa, mille ulatuses on üksteisele järgnenud emaettevõtjad vastutavad, ületab tütarettevõtja tasutava summa.

107 See trahvi nn kaskaadina kindlaksmääramise tehnika tekitas tegelikkuses aga Alstomi ja Areva vahel faktilise solidaarsuse, kuna summa, mille komisjon tegelikult ühelt emaettevõtjalt sisse nõuab, mõjutab otseselt summat, mida komisjon teiselt emaettevõtjalt nõuda võib, kuigi need äriühingud ei ole kunagi kuulunud samasse ettevõtjasse liidu konkurentsioiguse normide tähenduses. Pealegi ei võimalda selline tehnika asjaomastel emaettevõtjatel selgelt teada saada täpset trahvisummat, mida kumbki neist tasuma peab.

108 13. septembri 2010. aasta otsuses kohtuasjas T-40/06: Trioplast Industrier vs. komisjon (EKL 2010, lk II-4893) kinnitas Üldkohus käesoleva kohtuasjaga sisuliselt identses konkurentsioiguse rikkumisi toime pannud tütarettevõtjate üksteisele järgnenud emaettevõtjate kontekstis, et selline välisest aspektist solidaarsuse kindlaksmääramise tehnika on vastuolus karistuste ja sanktsioonide individuaalsuse põhimõttega.

109 Komisjon leiab esiteks, et apellantide väited on uued ja seega vastuvõetamatud osas, milles nendega heidetakse Üldkohtule ette, et ta ei karistanud komisjoni selle eest, et viimane pidas emaettevõtjaid Areva ja Alstom faktiliselt solidaarseteks. Tegemist on väidetega, mida kõnealused äriühingud esimeses kohtuastmes ei esitanud, kuigi nad oleksid saanud seda teha. Solidaarsust käsitlevaid reegleid puudutavad väited, mis esitati Üldkohtus, puudutasid vaid tegelikku või *de jure* solidaarsust Areva T&D SA ning kummagi üksteisele järgnenud emaettevõtja Alstomi ja Areva vahel, nagu on määratletud vaidlusaluses otsuses.

110 Sisulisest küljest väidab komisjon teise võimalusena, et Areva T&D SA loovutamine kõnealuse rikkumise toimepanemise ajal toob sellele tütarettevõtjale kaasa kahekordse solidaarsuse oma üksteisele järgnenud emaettevõtjatega. Kuigi käesoleval juhul valitud solidaarsuse määratlemise meetod

toob kaasa Arevalt ja Alstomilt nõutavate summade võimaliku kattumise, ei ole need äriühinguid siiski *de jure* solidaarselt vastutavad. Õiguslikult loeb kummagi emaettevõtja solidaarvastutus üleläänud tütarettevõtjaga.

- 111 Lisaks, juhul kui tütarettevõtja on solidaarselt vastutav oma üksteisele järgnenud emaettevõtjatega, ei ole liidu õigusega kuidagi vastuolus see, kui arvutada emaettevõtjate poolt tasumisele kuuluv trahv kogu lähtesumma alusel, mis on identne tütarettevõtjale määratud lähtesummaga. Vastupidi apellantidest äriühingute väidetule kinnitas Üldkohus eespool viidatud kohtuotsuse *Trioplast Industrier vs. komisjon* punktis 74 selle meetodi seaduslikkust, mis on asjaomastele emaettevõtjatele muu hulgas soodsam kui teised võimalikud meetodid sellistel puhkudel.

ii) Euroopa Kohtu hinnang

– Vastuvõetavus

- 112 Komisjon esitab vastuvõetamatuse vastuväite argumentide suhtes, milles apellantidest äriühingud tuginevad faktilisele solidaarsusele, mille komisjon kehtestas emaettevõtjate Areva ja Alstom vahel, väites et esimeses kohtuastmes esitatud hagiavalduses apellantidest äriühingud selliseid argumente välja ei toonud. Esimeses kohtuastmes piirdusid nad vaid *de jure* vastutuse kritiseerimisega Areva T&D SA ning kummagi tema üksteisele järgnenud emaettevõtja vahel. Seega on tegemist uute väidetega, mis on apellatsioonimenetluses vastuvõetamatud.
- 113 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kui ühel poolel lubatakse Euroopa Kohtus esitada esimest korda väide, mida ta ei ole esitanud Üldkohtus, tähendaks see, et tal on õigus Üldkohtus arutatud asjaga võrreldes laiendada kohtuvaidluse ulatust Euroopa Kohtus. Euroopa Kohtu pädevus on apellatsioonimenetluses põhimõtteliselt piiratud Üldkohtus arutatud väidete kohta antud hinnangu kontrollimisega (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus *Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco vs. komisjon*, punkt 111).
- 114 Siiski argument, mida ei esitatud esimeses kohtuastmes, ei kujuta endast uut väidet, mis on apellatsioonimenetluses vastuvõetamatu, juhul kui tegemist on sellise argumendi täiendamisega, mida on Üldkohtule esitatud hagiavalduses sisalduvas väites juba käsitletud (vt selle kohta eelkõige eespool viidatud kohtuotsus *Siemens jt vs. komisjon*, punkt 287).
- 115 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 117–120 sisuliselt märkis, tuleb tõdeda, et esimese kohtuastme hagiavalduses esitas Alstom oma teise väite raames – mis tugineb trahvide tasumise solidaarsuse osas kehtivate reeglite, mis tulenevad eelkõige õiguskindluse ja karistuste individuaalsuse põhimõtetest, rikkumisele – argumendid, mis kritiseerivad otseselt trahvi kindlaksmääramise tehnikat, mis seisneb selle trahvisumma, mille eest vastutab Areva solidaarselt koos oma endiste T&D tütarettevõtjatega, hõlmamises summaga, mille eest Alstom vastutab solidaarselt Areva T&D SA-ga.
- 116 Seega, kuigi Alstom ei esitanud esimeses kohtuastmes sõnaselgelt etteheiteid „faktilise” solidaarsuse loomise suhtes komisjoni poolt, tuleb tõdeda, et ta kritiseeris samal õiguslikul alusel kui apellatsioonkaebuseski konkreetselt sellise solidaarsuse lähteks olevat tehnikat. Järelikult ei kujuta sellele faktilisele solidaarsusele tuginevad Alstomi argumendid endast uut väidet, mis on apellatsioonimenetluses vastuvõetamatud, kuna tegemist on vaid sellise argumendi täiendamisega, mida on Üldkohtule esitatud hagiavalduses sisalduvas väites juba käsitletud.
- 117 Areva osas tuleb tõdeda, et Üldkohtus esitas ta väite, mis tugineb õiguskindluse põhimõttest tulenevate solidaarsuse osas kehtivate reeglite rikkumisele ja mis osaliselt kattub apellatsioonkaebuses esitatud väitega, millega ta vaidlustab faktilise solidaarsuse. Kuigi selle esimeses kohtuastmes esitatud väitega

peetakse silmas üksnes *de jure* solidaarsust Areva T&D SA ning Alstomi vahel, tõstas Areva selle raames siiski ka küsimuse kahekordsest solidaarsusest, mis pandi Arevale koos kummagi oma üksteisele järgnenud emattevõtjaga.

118 Lisaks, nagu on väitnud Areva, määras Üldkohus täielikku pädevust teostades trahvi, kasutades selleks sama „kaskaadina” kindlaksmääramise meetodit. Järelikult lähtus Üldkohus kõnealusest meetodist, mistõttu on mainitud meetodi kohaldamisest tuleneval faktilisel solidaarsusel põhineva väite aluseks vaidlustatud kohtuotsus ja seega saab selle põhjendatust apellatsioonimenetluses vaidlustada (vt selle kohta 10. aprilli 2014. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-231/11 P–C-233/11 P: komisjon *vs.* Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt *vs.* komisjon, punkt 102 ja seal viidatud kohtupraktika).

119 Neil asjaoludel tuleb komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.

– Sisulised küsimused

120 Kohtupraktikast tuleneb, et kui liidu konkurentsioiguse normide rikkumises osalemise eest võib isiklikult vastutavaks pidada mitut juriidilist isikut sel põhjusel, et nad kuuluvad ühte ja samasse ettevõtjasse, keda selles rikkumises võib süüdistada, on komisjonil vastavalt määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikele 2 õigus määrata neile trahv solidaarselt (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt *vs.* komisjon, punktid 39–51).

121 Juhul kui komisjon otsustab aga seda karistamisõigust teostada, ei saa ta vabalt kindlaks määrata solidaarsuse välimist jaotumist ja eelkõige trahvisummat, mille täielikku tasumist ta võib kummaltki kaasvõlgnikult nõuda (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt *vs.* komisjon, punktid 52 ja 54).

122 Nimelt kuna liidu õiguse mõiste „solidaarvastutus trahvi maksmise eest” on vaid ettevõtja mõiste otsese õigusliku tagajärje väljendus, lähtutakse selle trahvisumma kindlaksmääramisel, mille täielikku tasumist võib komisjon kummaltki solidaarvõlgnikult nõuda, igal konkreetsel juhul kõnealusest ettevõtja mõistest (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt *vs.* komisjon, punktid 51 ja 57).

123 Selles osas tuleb meenutada, et aluslepingute koostajad otsustasid kasutada ettevõtja mõistet, et määratleda konkurentsioiguse rikkumise toimepanija, keda saab karistada vastavalt EÜ artiklitele 81 ja 82, mitte aga teisi mõisteid nagu äriühingu või juriidilise isiku mõiste (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt *vs.* komisjon, punkt 42).

124 Pealegi kasutas liidu seadusandja just seda sama ettevõtja mõistet määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2, et määratleda üksus, kellele komisjon võib liidu konkurentsioiguse normide rikkumise eest karistamiseks trahvi määrata.

125 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tähendab ettevõtja mõiste liidu konkurentsioiguse kontekstis mis tahes majandustegevusega tegelevat üksust, sõltumata selle üksuse õiguslikust vormist ja rahastamisviisist. Selle mõiste all tuleb mõista majandusüksust isegi siis, kui õiguslikult koosneb see üksus mitmest füüsilisest või juriidilisest isikust (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt *vs.* komisjon, punkt 43).

126 Lisaks sellele on komisjon seotud teatud piirangutega, kui ta määrab kindlaks solidaarvastutuse selle välisest aspektist, st suhe komisjoni ja erinevate isikute vahel, kes kujutavad endast ettevõtjaid, kellelt võib nõuda sellele ettevõtjale määratud trahvi terves ulatuses tasumist.

- 127 Näiteks on komisjon kohustatud järgima karistuste ja sanktsioonide individuaalsuse põhimõtet, mis nõuab, et määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 3 kohaselt tuleb solidaarselt tasumisele kuuluva trahvi summa kindlaks määrata asjaomasele ettevõtjale individuaalselt süüks pandud rikkumise raskuse ja kestuse alusel (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt *vs.* komisjon, punkt 52).
- 128 Selle raames peab komisjon samuti järgima õiguskindluse põhimõtet, mis nõuab, et liidu institutsioonide kõik õigusaktid oleksid selged ja täpsed, selleks et asjaomastel isikutel oleks võimalik täpselt teada neist tulenevaid õigusi ja kohustusi ning toimida neile vastavalt (vt selle kohta eelkõige 29. märtsi 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-201/09 P ja C-216/09 P: ArcelorMittal Luxembourg *vs.* komisjon ja komisjon *vs.* ArcelorMittal Luxembourg jt, EKL 2011, lk I-2239, punkt 68).
- 129 Käesolevas asjas tuleb tõdeda, et kuigi komisjoni poolt valitud ja Üldkohtu poolt heaks kiidetud meetod, et määrata kindlaks solidaarne vastutus Areva T&D SA kui tütaretevõtja ja tema üksteisele järgnenud emaettevõtjate Alstomi ja Areva vahel ning mis seisneb Areva ja Areva kontserni äriühingute – kelle hulka kuulus ka kõnealune tütaretevõtja – solidaarselt tasumisele kuuluva summa hõlmamises summaga, mille tasumise eest vastutavad solidaarselt Alstom ja kõnealune tütaretevõtja, ei tõenda iseenesest mainitud emaettevõtjate vahelist formaalset solidaarsussuhet, võib see siiski tegelikkuses tekitada samu tagajärgi kui need, mis sellisest suhtest tulenevad.
- 130 Nimelt võib selline välisest aspektist solidaarse vastutuse kindlaksmääramine tekitada ühele neist emaettevõtjatest kohustuse tasuda kõigepealt komisjonile kõik trahvid, mida konkurentsioigust rikkunud tütaretevõtja üksteisele järgnenud emaettevõtjatel tasuda tuleb, olgugi et asjaomased emaettevõtjad ei ole kunagi kuulunud ühte ja samasse ettevõtjasse liidu konkurentsioiguse tähenduses. Seejärel, kui komisjon on kogu trahvisumma kätte saanud, peab kõnealune emaettevõtja nõudma – vajadusel regressihagiga siseriiklikus kohtus –, et teine emaettevõtja talle need trahvid vastavalt oma vastutuse osa suurusele hüvitaks, riskides sellega, et see teine emaettevõtja võib olla maksejõuetu.
- 131 Solidaarvastutuse selline jagamine on aga vastuolus käesoleva kohtuotsuse punktis 127 meenutatud karistuste ja sanktsioonide individuaalsuse põhimõttega. Nimelt võimaldab see komisjonil nõuda, et üks emaettevõtja maksaks trahvi, mis on määratud rikkumiste eest, milles on süüdi rikkumise teise ajavahemiku osas ettevõtja, kelle hulka ta kunagi ei ole kuulunud, ehk antud juhul ettevõtja, kuhu kuulub teine emaettevõtja, mitte aga vastavalt selle ettevõtja solidaarvastutuse osa suurusele, kuhu ta kuulus rikkumise selle ettevõtja poolt toimepanemise ajal.
- 132 Lisaks, kuigi see solidaarvastutuse instrument lubab komisjonil vähendada võimalikku riski, et üks samasse ettevõtjasse kuuluvatest äriühingutest on maksejõuetu – mis kuulub ka komisjoni eesmärkide hulka tegutseda konkurentsioiguse rikkumiste eest karistamise valdkonnas tõhusalt ja hoiatavalt (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt *vs.* komisjon, punkt 59) – ei tohi seda instrumenti kasutada nii, et üks äriühing on sunnitud võtma riski, et teine äriühing osutub maksejõuetuks, kuigi need äriühingud ei ole kunagi kuulunud samasse ettevõtjasse.
- 133 Kui komisjon kavatseb panna solidaarvastutuse rikkumise toimepannud tütaretevõtjale koos kummagi emaettevõtjaga, kellega ta rikkumise ajal üksteise järel moodustas erineva ettevõtja, nõuab see põhimõtte, et kõnealune institutsioon määraks kummalegi asjaomasele ettevõtjale eraldi trahvisumma, mis kuulub solidaarselt tasumisele nende äriühingute poolt, kes sellesse ettevõtjasse kuuluvad, lähtudes igale asjaomasele ettevõtjale individuaalselt süüks pandud rikkumise raskusest ja kestusest.

- 134 Mõistagi ei tulene karistuste ja sanktsioonide individuaalsuse põhimõttest, et solidaarvastutuse sellisel jagamisel peaks iga äriühing suutma otsusest, millega talle ühe või mitme teise äriühinguga solidaarselt tasumisele kuuluv trahv on määratud, tuletada suhetes teiste solidaarvõlgnikega tema poolt tasumisele kuuluva osa suuruse, kui komisjonile on kogu summa tasutud (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt *vs.* komisjon, punkt 66).
- 135 Seevastu nõuab kõnealune põhimõte seoses solidaarvastutuse välisest aspektist kindlaksmääramisega, et solidaarvastutuse sellisel jagamisel peab iga järgnev emaettevõtja olema suuteline tuletama sellisest otsusest enda solidaarvastutuse osa suuruse trahvi maksmisel, mis vastab selle tütarettvõtja trahvi osale, mille eest talle saab vastutuse panna ja mida komisjon temalt võib nõuda.
- 136 Selles osas tuleb samuti tõdeda, et Arevale ja Alstomile solidaarselt määratud trahvi summade kogusumma, st vastavalt 25 500 000 euro suurune summa, mille Üldkohus alandas 20 400 000 eurole, ning 53 550 000 euro suurune summa, mille Üldkohus alandas 48 195 000 eurole, ületab trahvisummat, mis määrati kõnealustele äriühingutele solidaarselt tütarettvõtjaga Areva T&D SA ehk summat 53 550 000, mille Üldkohus alandas 48 195 000 eurole.
- 137 Sellises olukorras aga nagu käesolev, on Areva ja Alstomi kui emaettevõtjate vastutus toimepandud rikkumise eest tuletatud täielikult selle tütarettvõtja vastutusest, kes neile järgemööda kuulus (vt analoogia põhjal 22. jaanuari 2013. aasta otsus kohtuasjas C-286/11 P: komisjon *vs.* Tomkins, punktid 43 ja 49).
- 138 Sellest järeldub, et kogusumma, mis emaettevõtjatelt välja mõistetakse, ei tohi ületada tütarettvõtjalt välja mõistetavat summat.
- 139 Lisaks sellele, kuna solidaarvastutuse kindlaksmääramine, nagu seda tehti vaidlusaluses otsuses ja kinnitati vaidlustatud kohtuotsuses, ei võimalda asjaomastel emaettevõtjatel täpselt teada saada trahvisummat, mida nad peavad tasuma seoses ajavahemikuga, mille osas neile on rikkumise eest pandud tütarettvõtjaga solidaarvastutus, tuleb samuti tõdeda, et rikutud on õiguskindluse põhimõtet.
- 140 Seda õiguslikku ebakindlust ei saa leevendada sellise vaikumisi kohaldatava võrdsete osadega vastutuse reeglina, nagu Üldkohus seda vaidlustatud kohtuotsuse punktis 215 viitab, mille kohaselt juhul, kui komisjoni otsuses, millega määratakse mitmele äriühingule solidaarselt tasumisele kuuluv trahv, ei ole tuvastatud, et ettevõtja sisesealt on mõnede äriühingute vastutus selle ettevõtja osalemise eest kindla aja jooksul kartellikokkuleppes teiste omast suurem, tuleb eeldada, et neil on võrdne vastutus ja seega, et nad peavad tasuma võrdse osa summadest, mis neile on solidaarselt määratud.
- 141 Liidu õigus sellist reeglit ette ei näe (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt *vs.* komisjon, punktid 70 ja 71). Pealegi on see reegel igal juhul suunatud vaid trahvi omavahelisele jagamisele kaasvõlgnike vahel peale seda, kui kogu trahvisumma on komisjonile tasutud, mitte aga nende vastavate summade kindlaksmääramisele solidaarvastutuse jagunemisel välisest aspektist, mida komisjon võib nõuda juriidilistelt isikutelt, kes kuulusid igasse ettevõtjasse, kes rikkumise ajal üksteisele järgnesid.
- 142 Lõpuks, nagu kohtujurist seda oma ettepaneku punktis 141 on märkinud, ei väära komisjoni argument, mille kohaselt ta võis rikkumise toimepandud tütarettvõtjale ja tema üksteisele järgnenud emaettevõtjatele trahvi arvutamisel tugineda üksnes tütarettvõtjale määratud lähtesummale, järeldust, et komisjoni valitud ja Üldkohtus kinnitatud solidaarvastutuse määratlemine kujutab endast karistuste ja sanktsioonide individuaalsuse ning õiguskindluse põhimõtete rikkumist.

b) Argumendid, mis puudutavad trahvi sisemist jaotamist solidaarvõlgnike vahel

i) Poolte argumendid

- 143 Esiteks heidavad apellantidest äriühingud Üldkohtule ette, et viimane rikkus õiguskindluse ning karistuste ja sanktsioonide individuaalsuse põhimõtteid, kui leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 215, et arvestades vaikumisi kohaldatavat võrdsete osadega vastutuse reeglit, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 140, võis iga karistatud äriühing tuletada vaidlusalusest otsusest selle trahviosa, mille tasumise eest solidaarvõlgnike omavahelises sisemises suhtes vastutas tema, kuna selline vaikumisi kohaldatav reegel on vastuolus solidaarvastutuse mõistega, nagu see on sätestatud liidu õiguses.
- 144 Teiseks väidavad apellantidest äriühingud, et tuginedes võrdsete osadega vastutuse reeglile, rikkus Üldkohus õigusnormi, kui leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 236, et komisjon ei delegeerinud õigust määrata kindlaks, missugune osa trahvist kummalgi tasuda tuleb, siseriiklikule kohtule või vahekohtule. Nimelt, kui komisjon hoidub iga kaasvõlgniku osa kindlaksmääramisest, delegeerib ta selle õiguse kaudselt kolmandale isikule, st siseriiklikule kohtule või vahekohtule, rikkudes EÜ artiklit 7.
- 145 Kolmandaks väidavad apellantidest äriühingud, et lükates tagasi nende argumendid õiguskindluse põhimõtte rikkumise ja pädevuse ebaseadusliku delegeerimise kohta võrdsete osadega vastutuse reegli alusel, rikkus Üldkohus oma põhjendamiskohustust, kuna nii toimides muutis ta vaidlusaluse otsuse sisu, lisades sinna põhjendusi, mis liiati on komisjoni tahtega vastuolus.
- 146 Komisjon leiab, et pädevuse ebaseaduslikule delegeerimisele tuginev väide on uus ja seega vastuvõetamatu ning et igal juhul on see põhjendamatu, kuna see lähtub väärist eeldusest, mille kohaselt on komisjonil pädevus määrata kindlaks solidaarvõlgnike vastutuse osad nendevahelises sisemises suhtes, samas kui tema pädevus karistada puudutab üksnes solidaarvastutuse jaotuse välimist aspekti. Seevastu nõustub komisjon sisuliselt kriitikaga võrdsete osadega vastutuse reegli suhtes, millele Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 215 on tuginenud, kuid palub Euroopa Kohtul asendada põhjendused, et lükata tagasi etteheited, mis tuginevad õiguskindluse ning karistuste ja sanktsioonide individuaalsuse põhimõtete rikkumisele.

ii) Euroopa Kohtu hinnang

- 147 Kõigepealt tuleb tagasi lükata vastuvõetamatuse vastuväide, mille komisjon esitas argumentide suhtes, milles Alstomi kontserni äriühingud tuginevad karistamisepädevuse ebaseaduslikule delegeerimisele.
- 148 Nimelt kuna pool peab saama vaidlustada tema huve kahjustava kohtuotsuse kõik põhjendused, võib iga pool, juhul kui Üldkohus liitis kaks kohtuasja ja tegi ühe kohtuotsuse, milles on vastatud kõikidele väidetele, mille menetlusosalised on talle esitanud, kritiseerida arutluskäike, mis käsitlevad väiteid, mille esitas Üldkohtule ainus hageja teises liidetud kohtuasjas, kui need arutluskäigud kahjustavad tema huve (11. juuli 2013. aasta otsus kohtuasjas C-444/11 P: Team Relocations jt vs. komisjon, punkt 34).
- 149 Esiteks, mis puudutab sisulisest küljest apellantidest äriühingute argumente vaidlustatud kohtuotsuse punktide 215 ja 236 kohta, siis tuleb tõdeda, et need põhinevad vaidlustatud kohtuotsuse punktis 214 välja toodud eeldusel, et pädevus, mis komisjonil on vastavalt määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikele 2 määrata mitmele juriidilise isikule, kes kuuluvad ühte ettevõtjasse, solidaarselt tasumisele kuuluv trahv, hõlmab ainupädevust määrata kindlaks trahviosad, mille eest solidaarvõlgnikud peavad omavahelises sisemises suhtes vastutama peale seda, kui komisjonile on trahv terves ulatuses tasutud.
- 150 Sellest eeldusest lähtudes rikkus aga Üldkohus õigusnormi.

- 151 Nimelt on komisjonil olev karistamispädevus piiratud trahvisumma kindlaksmääramisega, mille tasumise eest komisjonile on solidaarselt vastutavad samasse ettevõtjasse kuuluvad juriidilised isikud ehk tegemist on solidaarsuse välimise suhtega, kuid see pädevus ei hõlma selle summa vastavate osade kindlaksmääramist, mille eest vastutavad solidaarvõlgnikud solidaarsuse sisemise suhte raames (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt *vs.* komisjon, punkt 58).
- 152 Seevastu juhul, kui solidaarselt määratud trahvi kaasvõlgnike vastavad osad ei ole lepinguga kindlaks määratud, määrab kõnealused osad liidu õigust järgides kindlaks siseriiklik kohus siseriikliku õiguse alusel (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt *vs.* komisjon, punkt 62).
- 153 Sellest järeldub, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 215 sisuliselt, et juhul, kui komisjoni otsuses, millega määratakse mitmele äriühingule solidaarselt tasumisele kuuluv trahv, ei ole tuvastatud, et ettevõtja siseselt on mõnede äriühingute vastutus selle ettevõtja osalemise eest kindla aja jooksul kartellikokkuleppes teiste omast suurem, tuleb eeldada, et neil on võrdne vastutus ja seega, et nad peavad tasuma võrdse osa summadest, mis neile on solidaarselt määratud (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt *vs.* komisjon, punkt 69).
- 154 Sellest järeldub samuti, et Üldkohus ei saanud tugineda sellisele vaikimisi kohaldatavale võrdsete osadega vastutuse reeglile, et leida vaidlustatud kohtuotsuse punktides 216 ja 236 vastavalt, et karistatud ettevõtjatel oli võimalik üheselt teada saada solidaarselt tasumisele kuuluva trahvi määramise rahalised tagajärjed ja et komisjon ei delegeerinud oma karistamispädevust siseriiklikule kohtule või vahekohtule.
- 155 Olgu siiski meenutatud, et kui Üldkohtu otsuse põhjendustest ilmneb liidu õiguse rikkumine, kuid resolutsioon on muude õiguslike asjaoludega põhjendatud, siis ei saa selline rikkumine kaasa tuua kohtuotsuse tühistamist ja põhjendused tuleb asendada (vt selle kohta eelkõige 9. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-120/06 P ja C-121/06 P: FIAMM jt *vs.* nõukogu ja komisjon, EKL 2008, lk I-6513, punkt 187 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 156 Eeltoodud arvestades ilmneb aga, et kõnealustes punktides 216 ja 236 lükkas Üldkohus ilmselgelt õiguspäraselt tagasi argumendid, mis tuginesid vastavalt õiguskindluse põhimõtte rikkumisele ja komisjoni pädevuse ebaseaduslikule delegeerimisele.
- 157 Nimelt esmalt, kuna komisjonil ei ole pädevust solidaarselt määratud trahvi summat sisemiselt jaotada, ei saa nõuda, et iga äriühing oleks suuteline otsusest, mis kohustab teda tasuma trahvi solidaarselt ühe või mitme teise äriühinguga, tuletama selle osa, mille eest on solidaarvõlgnike omavahelises suhtes vastutav tema, peale seda, kui komisjonile on kogu trahv tasutud (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt *vs.* komisjon, punkt 66). Kui kõnealust osa lepinguga kindlaks määratud ei ole, peab selle kindlaks määrama siseriiklik kohus. Seega asjaolu, et komisjoni otsuses, millega määratakse solidaarne trahv, seda osa kindlaks määratud ei ole, ei tähenda veel iseenesest, et oleks rikutud õiguskindluse põhimõtet.
- 158 Teisalt, kuna solidaarselt tasumisele kuuluva trahvi summa sisemise jaotamise pädevus kuulub siseriiklikule kohtule või vahekohtule, mitte komisjonile, ei saa viimasele mitte mingil juhul ette heita, et ta delegeeris selle pädevuse ebaseaduslikult, jättes vaidlusaluses otsuses solidaarvõlgnike omavahelises sisemises suhtes nende osad kindlaks määramata.
- 159 Neist kaalutlustest järeldub, et käsitletud väited on igal juhul ilmselgelt põhjendamatud ja et käesoleva kohtuotsuse punktides 157 ja 158 esitatud õiguslikel põhjendustel, millega tuleb asendada Üldkohtu põhjendused vaidlustatud kohtuotsuse punktides 216 ja 236, tuleb apellatsioonkaebus selles küsimuses rahuldamata jätta.

160 Teiseks ja viimaseks tuleb samuti tagasi lükata argument, milles väidetakse, et Üldkohus on rikkunud põhjendamiskohustust. Nimelt ei saa Üldkohtule ette heita, et ta asendas vaidlusaluse otsuse põhjendused enda omadega. Selle otsuse seaduslikkuse kontrollimisel oli Üldkohtul igati õigus lükata kõnealused väited tagasi, tuginedes sellistele põhjendustele nagu see, mis puudutab vaikimisi kohaldatavat võrdsete osadega vastutuse reeglit, isegi kui sisuliselt oli see põhjendus õigusvastane.

161 Kõike eeltoodut arvestades tuleb järeldada, et Areva teine ja kolmas väide ning Alstomi kontserni äriühingute teise väite kolmas osa ja neljas väide on põhjendatud osas, milles need heidavad komisjonile ja Üldkohtule ette faktilise solidaarsuse kehtestamist Areva ja Alstomi vahel ning seega trahvide tasumise solidaarsuse osas kehtivate reeglite, mis tulenevad õiguskindluse ning karistuste ja sanktsioonide individuaalsuse põhimõtetest, rikkumist.

3. Areva neljas väide, mis tugineb proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtete rikkumisele talle määratud trahvi kindlaksmääramisel

i) Poolte argumentid

162 Areva väidab, et Üldkohus oleks pidanud oma täielikku pädevust teostades hindama, kas Arevale solidaarselt määratud trahvi summa on proportsionaalne rikkumise raskusastme ja kestusega ning kas see on vastavuses võrdse kohtlemise põhimõttega. Nende põhimõtete kohaselt oleks Üldkohus pidanud vähendama trahvi maksimaalset summat, mille tasumise eest Arevale solidaarne vastutus pandi.

163 Proportsionaalsuse põhimõtte väidetav rikkumine tuleneb asjaolust, et Arevale mõisteti üksnes neljakuulise rikkumise eest solidaarselt tasumisele kuuluv summa, mis moodustab umbes poole summast, mille peab solidaarselt tasuma Alstom 12 aasta pikkuse rikkumise eest, või umbes kaks korda suurema summa kui trahv, mille peab tasuma Alstom üksi oma otsese osalemise eest kõnealuses kartellikokkuleppes nelja aasta vältel.

164 Võrdse kohtlemise põhimõtet rikuti samuti sellega, et Üldkohus kinnitas vaidlusalust otsust vaatamata asjaolule, et selle otsusega määras komisjon kõnealuses rikkumises osalemise kestust arvestades Arevale palju karmima karistuse kui Alstomile, olgugi et Alstom oli üks asjaomase keelatud kokkuleppe asutanud äriühingutest, et Alstom osales keelatud kokkuleppes 47 korda kauem kui Areva ja et Alstomi käive ületas Areva käibe.

165 Komisjon leiab, et see väide on vastuvõetamatu, eelkõige kuna Areva seda esimeses kohtuastmes ei esitanud ja kuna tegemist ei ole ka avalikul huvil põhineva väitega, mida Üldkohus oleks pidanud omal algatusel käsitlema. Sisulises osas väidab komisjon, et Arevale määratud trahvi kindlaksmääramist ei saa kahtluse alla seada, kuna muu hulgas on see arvatud suuniste kohaselt.

ii) Euroopa Kohtu hinnang

166 Kõigepealt tuleb seoses käesoleva väite vastuvõetavusega tõdeda, nagu seda märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 189, et oma hagiavalduses esimeses kohtuastmes ei esitanud Areva kontserni äriühingud ühtegi väidet, et on rikutud proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid, mille eesmärk oleks olnud näidata, et Arevale määratud trahvi summa on nende põhimõtete rikkumise tõttu õigusvastane. Kuigi on tõsi, et kõnealused äriühingud väitsid hagiavalduses, et on rikutud võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtteid, puudutasid need argumentid siiski hoopis teist küsimust, st solidaarvastutuse panemist äriühingutele Alstom ja Areva T&D SA.

167 Seega on tegemist uue väitega, mis on vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 113 viidatud kohtupraktikale Euroopa Kohtu apellatsioonimenetluses vastuvõetamatu.

- 168 Lisaks, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 191 on märkinud, ei kujuta Areva SA tagasiost Alstomile, kuigi see toimus peale hagi esitamist esimeses kohtuastmes ja enne käesoleva apellatsioonkaebuse esitamist, endast uut faktilist asjaolu, mis võiks õigustada selle väite pidamist vastuvõetavaks, kuna see väide ei põhine sellel asjaolul.
- 169 Areva neljas väide on siiski vastuvõetav osas, milles ta heidab selle väitega Üldkohtule ette, et kohus ei kontrollinud oma täieliku pädevuse teostamise raames eelkõige Areva T&D SA-ga talle solidaarselt määratud trahvi õigusvastasust, mis tekkis sellest, et rikuti proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid, või et kohus rikkus selle pädevuse teostamisel õigusnormi.
- 170 Nimelt, nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 118, võib väidet, mille aluseks on väidetavalt vaidlustatud kohtuotsus, esitada apellatsioonkaebuse raames.
- 171 Selles osas tuleb meenutada, et lisaks ELT lepingus ette nähtud seaduslikkuse kontrolli õigusele on Üldkohtul täielik pädevus, mis on talle vastavalt ELTL artiklile 261 antud määruse nr 1/2003 artikliga 31 ja mis annab talle õiguse asendada komisjoni hinnang enda omaga ning sellest tulenevalt tühistada, vähendada või suurendada määratud trahvi või karistusmakset (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Siemens jt vs. komisjon, punkt 334, ja 19. detsembri 2013. aasta otsus kohtuasjas C-586/12 P: Koninklijke Wegensbouw Stevin vs. komisjon, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 172 Siiski on Euroopa Kohus rõhutanud, et täieliku pädevuse teostamine ei tähenda omal algatusel kontrollimist ning et menetlus liidu kohtutes on võistlev. Välja arvatud avalikul huvil põhineva väite puhul, mille kohus peab tõstatama omal algatusel, on hageja see, kes peab tõstatama väited vaidlustatud otsuse kohta ning esitama nende väidete põhjendamiseks tõendid (eespool viidatud kohtuotsus Siemens jt vs. komisjon, punkt 335).
- 173 Euroopa Kohus on veel märkinud, et kõnealune menetluslikku laadi nõue ei lähe vastuollu normiga, mille kohaselt konkurentsieeskirjade rikkumiste puhul peab komisjon tõendama tema kindlaks tehtud rikkumist ning esitama tõendid, mille alusel saab õiguslikult piisavalt tuvastada sellise rikkumise koosseisu kuuluvate asjaolude esinemist. Kohtusse esitatud hagi raames peab hageja nimelt määratlema vaidlustatud otsuse vaidlusalused osad, sõnastama sellekohased etteheited ning tooma välja tõendid, mis võivad kujutada kaalukaid tõendeid, kinnitades et need etteheited on põhjendatud (eespool viidatud kohtuotsused Siemens jt vs. komisjon, punkt 336).
- 174 Samas ei nähtu, et Üldkohus oleks vaidlustatud kohtuotsuse punktides 318–323 oma täielikku pädevust teostades neid põhimõtteid rikkunud.
- 175 Nimelt, peale seda, kui Üldkohus oli kõnealuse kohtuotsuse punktis 317 tõdenud, et hagejate väited, mis tuginevad proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtetele, on põhjendatud osas, milles komisjon suurendas Alstomi ja Areva kontserni äriühingute trahvide põhisummat rikkumise eestvedajaks olemise kui raskendava asjaolu tõttu 50% võrra ehk sama palju kui Siemensil, muutis kohus kõnealustes punktides Alstomile ja Arevale solidaarselt määratud trahve, vähendades mainitud suurendamist vastavalt 35%-le ja 20%-le.
- 176 Seda konkreetset konteksti arvestades ei pidanud aga Üldkohus täielikku pädevust teostades omal algatusel kontrollima muid etteheiteid, mida võinuks vajadusel esitada Arevale määratud trahvi suhtes, tuginedes proportsionaalsuse ja võrdse kohtlemise põhimõtete rikkumisele, nagu need, mille Areva oma apellatsioonkaebuses välja tõi.
- 177 Lõpuks tuleneb hästi välja kujunenud kohtupraktikast, et Euroopa Kohus ei saa apellatsioonkaebuse raames õigusküsimusi käsitledes asendada Üldkohtu hinnangut õigluse kaalutlustel oma hinnanguga, kui Üldkohus andis oma hinnangu täieliku pädevuse raames ettevõtjatele liidu õiguse rikkumise eest neile määratud trahvisummade üle otsustades. Seega, ainult juhul, kui Euroopa Kohus leiab, et

karistuse määr ei ole mitte ainult sobimatu, vaid ka niivõrd liigne, et see on eproportsionaalne, tuleb tal tuvastada, et Üldkohus on rikkunud õigusnormi trahvisumma sobimatuse tõttu (30. mai 2013. aasta otsus kohtuasjas C-70/12 P: Quinn Barlo jt vs. komisjon, punkt 57).

- 178 Mis puudutab Arevale määratud trahvi summa väidetavat sobimatust, kuna tema osalemine asjaomases rikkumises oli lühike, siis ei nähtu, et Arevale solidaarselt määratud trahvi summa oleks niivõrd liigne, et see oleks eproportsionaalne.
- 179 Nimelt, nagu komisjon on märkinud, arvutati see summa välja suunistes esitatud meetodit kasutades. Seda silmas pidades on selge, et asjaolu, et Areva osalemine kõnealuses kartellikokkuleppes oli lühike, väljendus selles, et trahvi lähtesummat ei suurendatud rikkumise kestuse alusel, samas kui Alstomi puhul suurendati lähtesummat 155%, kuna ta osales selles kartellikokkuleppes kokku 15 aastat ja 8 kuud.
- 180 Asjaolu, et Areva osalemine mainitud rikkumises kestis lühikest aega, ei vähenda siiski kuidagi Arevale etteheidetud rikkumise raskust, nagu see kajastus trahvi arvutamisel ja eelkõige lähtesumma kindlaksmääramisel.
- 181 Vastavalt määruse nr 1/2003 artikli 23 lõikele 3 tuleb aga trahvisumma kindlaksmääramisel arvestada asjaomasele ettevõtjale isiklikult etteheidetava rikkumise raskust ja kestust (eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Siemens Österreich jt ja Siemens Transmission & Distribution jt vs. komisjon, punkt 52).
- 182 Seda arvestades tuleb Areva apellatsioonkaebuse neljas väide tagasi lükata.

4. Alstomi viies väide, et rikutud on õigust tõhusale õiguskaitsevahendile

i) Poolte argumendid

- 183 Oma viienda väite raames kinnitavad Alstomi kontserni äriühingud, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 223-230 eksis Üldkohus esimese väite ulatuse osas, milles Alstom väitis, et on rikutud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja kohtulikule arutamisele, ega vastanud seega sellele väitele.
- 184 Üldkohus käsitles kõnealustes punktides kohtuliku kontrolli nõuet ja konkreetsemalt asjaolu, et Alstomil ja Areva T&D SA-l oli olnud õigus lasta teostada vaidlusaluse otsuse kohtulikku kontrolli õiguskaitsevahendite tõhusa kasutamise abil. Üldkohtule esitatud Areva esimene väide puudutas aga vabadust otsustada, kas esitada hagi; seda vabadust piiras asjaolu, et Alstomile ja Areva T&D SA-le määrati solidaarvastutus.
- 185 Komisjon väidab, et kohtuotsuse punktides 223–230 vastas Üldkohus kohaselt argumentidele, mille Alstomi kontserni äriühingud esitasid esimeses kohtuastmes.

ii) Euroopa Kohtu hinnang

- 186 Vastupidi Alstomi kontserni äriühingute väidetule nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktide 223–230 lugemisel, et Üldkohus vastas kohaselt Alstomi väitele, et rikutud on õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, ega eksinud selle raames kuidagi Alstomi esitatud argumentide ulatuse osas.

- 187 Nimelt, olles meenutanud selle kohtuotsuse punktides 224-227 asjakohast kohtupraktikat, leidis Üldkohus kohtuotsuse punktis 228 õigusega, et asjaolu, et komisjon mõistis Alstomile ja Areva T&D SA-le solidaarselt tasumisele kuuluva trahvi, ei kahjustanud kummagi äriühingu kui vaidlusaluse otsuse adressaadi õigust lasta teostada selle otsuse kohtulikku kontrolli liidu õigusega tagatud õiguskaitsevahendite tõhusa kasutamise abil.
- 188 Alstomi kontserni äriühingud väidavad, et Üldkohus ei teinud otsust piirangute kohta, mis takistavad vabalt valida, kas hagi esitada, ja mis tulenevad asjaolust, et Alstomile ning Areva T&D SA-le määrati solidaarselt tasumisele kuuluv trahv. Seega, kui Areva T&D SA esitanuks hagi, oleks Alstom pidanud tegema sedasama, et vältida kohustust tasuda määratud trahv terves ulatuses, samas juhul, kui Areva T&D SA ei oleks hagi esitanud, oleks viimane pidanud kõnealuse trahvi tasuma ja Alstomi hagi ei oleks enam saanud kõnealuse trahvi kogusummat mõjutada.
- 189 Siinkohal tuleb tõdeda, et need piirangud on Alstomile ja Areva T&D SA-le solidaarselt tasumisele kuuluva trahvi määramise paratamatu tagajärg. Kuigi selline tagajärg võib kindlasti mõjutada solidaarvõlgnike strateegiat, ei rikutud sellega iseenesest kuidagi õigust tõhusale õiguskaitsevahendile. Nimelt säilis igal kaasvõlgnikul õigus ja võimalus esitada hagi, mida nii Alstom kui Areva T&D SA ka tegid, nagu tõdes Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 228.
- 190 Sellest järeldub, et Alstomi kontserni äriühingute viies väide tuleb tagasi lükata.
- 191 Apellantidest äriühingute kõikide väidete analüüsist tuleneb, et esiteks tuleb Areva teise ja kolmanda väitega ning Alstomi kontserni äriühingute teise väite kolmanda osa ning neljanda väitega nõustuda niivõrd, kui need heidavad komisjonile ja Üldkohtule ette faktilise solidaarsuse kehtestamist Areva ja Alstomi vahel ning seega trahvide tasumise solidaarsuse osas kehtivate reeglite, mis tulenevad õiguskindluse ning karistuste ja sanktsioonide individuaalsuse põhimõtetest, rikkumist, ja et teiseks tuleb apellatsioonkaebused ülejäänud osas rahuldamata jätta.
- 192 Selles järeldub kõigepealt, et vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni punkti 3 teine taane tuleb tühistada.
- 193 Järgmiseks, kuna menetlusstaadium lubab teha asja suhtes lõpliku otsuse Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu tähenduses, tuleb asja suhtes teha lõplik otsus.
- 194 Siinkohal tuleb tõdeda, et vaidlusaluse otsuse artikli 2 punktis c on solidaarvastutus määratletud identselt sellega, nagu seda tegi Üldkohus peale täieliku pädevuse teostamist ja trahvisummade vähendamist vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni punkti 3 teises taandes.
- 195 Seega, kuna apellantidest äriühingud palusid esimeses kohtuastmes tühistada vaidlusaluse otsuse artikli 2 punkt c, tuleb see säte tühistada samadel põhjustel kui need, mille alusel tühistati vaidlustatud kohtuotsuse resolutsiooni punkti 3 teine taane ja mis on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 129–142.
- 196 Lõpuks, tuginedes vastavalt ETL artiklile 261 määruse nr 1/2003 artikliga 31 Euroopa Kohtule antud täielikule pädevusele, leiab kohus, et õiglane oleks kohaldada solidaarvastutust käsitlevaid reegleid nii, et trahvisummad määratakse kindlaks meetodi kohaselt, mis erinevalt komisjoni ja Üldkohtu poolt kasutatud meetodist järgib trahvide tasumise solidaarsuse osas kehtivaid reegleid, mis tulenevad eelkõige õiguskindluse ning karistuste ja sanktsioonide individuaalsuse põhimõtetest.
- 197 Sellest järeldub, et pidades silmas käesoleva kohtuotsuse punktis 138 öeldut ning võttes arvesse mõnede asjaomaste äriühingute uusi ärinimesid, mis on välja toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 14, tuleb trahv summas 27 795 000 eurot määrata Alstomile solidaarselt Alstom Grid SAS-ga ja trahv summas 20 400 000 eurot tuleb määrata Arevale, T&D Holdingule ja Alstom Grid AG-le solidaarselt Alstom Grid SAS-ga.

VI – Kohtukulud

- 198 Kodukorra artikli 184 lõige 2 sätestab, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotamise.
- 199 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 200 Kodukorra artikli 138 lõike 3 kohaselt jäävad kummagi poole kohtukulud tema enda kanda, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks. Sama sätte kohaselt võib Euroopa Kohus juhul, kui kohtuasja asjaolud seda õigustavad, otsustada, et lisaks enda kohtukulude kandmisele mõistetakse poolelt välja ka osa teise poole kohtukuludest.
- 201 Kuna Areva ja Alstomi kontserni äriühingute apellatsioonkaebused rahuldati osaliselt, tuleb üks viiendik Areva ja Alstomi kontserni äriühingute kohtukuludest nii esimeses kohtuastmes kui apellatsioonimenetluses välja mõista komisjonilt, kes ühtlasi kannab ise enda kohtukulud nii esimeses kohtuastmes kui apellatsioonimenetluses. Neli viiendikku Areva ja Alstomi kontserni äriühingute kohtukuludest nii esimeses kohtuastmes kui apellatsioonimenetluses tuleb jätta nende endi kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 3. märtsi 2011. aasta otsuse liidetud kohtuasjades T-117/07 ja T-121/07: Areva jt vs. komisjon resolutsiooni punkti 3 teine taane.
2. Tühistada komisjoni 24. jaanuari 2007. aasta otsuse K(2006) 6762 (lõplik) [EÜ] artikli [81] ja EMP lepingu artikli 53 kohase menetluse kohta (juhtum COMP/F/38.899 – Gaasisolatsiooniga jaotusseadmed) artikli 2 punkt c.
3. Määrata otsuse K(2006) 6762 (lõplik) artikli 1 punktides b–f tuvastatud rikkumiste eest Alstom SA-le solidaarselt Alstom Grid SAS-ga trahvi summas 27 795 000 eurot ning Areva SA-le, T&D Holding SA-le ja Alstom Grid SAS-le solidaarselt Alstom Grid SAS-ga trahvi summas 20 400 000 eurot.
4. Jätta apellatsioonkaebused ülejäänud osas rahuldamata.
5. Mõista ühe viiendiku Areva SA, Alstom SA, T&D Holding SA, Alstom Grid SAS ja Alstom Grid AG kohtukuludest nii esimeses kohtuastmes kui apellatsioonimenetluses välja Euroopa Komisjonilt, kes ühtlasi kannab ise enda kohtukulud nii esimeses kohtuastmes kui apellatsioonimenetluses.
6. Jätta neli viiendikku Areva SA, Alstom SA, T&D Holding SA, Alstom Grid SAS ja Alstom Grid AG kohtukuludest nii esimeses kohtuastmes kui apellatsioonimenetluses nende endi kanda.

Allkirjad